

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ
ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ
ЗА
2021. ГОДИНУ

Сарајево, март 2022. године

Садржај

1. Увод.....	2
2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ ...	3
3. Основ за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ	11
3.1. <i>Законодавни оквир.....</i>	<i>11</i>
3.2. <i>Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ</i>	<i>12</i>
4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по годишњим извјештајима ЈИР за 2021. годину	15
4.1. <i>Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања ЈИР.....</i>	<i>15</i>
4.2. <i>Надлежност јединица за интерну ревизију.....</i>	<i>18</i>
4.3. <i>Извјештаји јединица интерне ревизије.....</i>	<i>21</i>
4.4. <i>Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ.....</i>	<i>37</i>
4.5. <i>Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ.....</i>	<i>41</i>
4.6. <i>Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ</i>	<i>51</i>
4.7. <i>Унапређење система интерне ревизије</i>	<i>53</i>
5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025 година у дијелу који се односи на интерну ревизију и Оперативног годишњег акционог плана Стратегије за 2021. годину	55
5.1. <i>Основи Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025 година и информација о њеној реализацији</i>	<i>55</i>
5.2. <i>Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2021. годину.....</i>	<i>56</i>
6. Реализација закључака Савјета министара БиХ.....	63

1. Увод

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ (у даљем тексту: ЦХЈ) обавезна је, у складу са одредбама члана 25. Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), да припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје основне податке о систему интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ), податке о активностима Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, податке о јединицама интерне ревизије и интерним ревизорима, податке о ревидираним институцијама, као и податке о извршеним интерним ревизијама од стране јединица за интерну ревизију институција БиХ и податке о предузетим активностима на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

Систем интерне ревизије је дио система јавне интерне финансијске контроле (PIFC – *Public Internal Financial Control*) који је развила Европска комисија и који има за циљ да земљама у процесу придруживања Европској унији пружи помоћ у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система интерне контроле.

Систем интерне ревизије у институцијама БиХ, поред Закона о интерној ревизији институција БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12), дефинисан је и стратешким документима и то: Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018. година коју је усвојио Савјет министара БиХ на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године и Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. година, коју је усвојио Савјет министара БиХ на 8. сједници одржаној 11.06.2020. године.

Важан сегмент система интерне ревизије у јавном сектору БиХ представља и Координациони одбор централних јединица за хармонизацију (КО ЦХЈ). Ово тијело чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Централне јединице за хармонизацију Федералног министарства финансија и Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија Републике Српске.

У наставку дајемо преглед стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, податке о: активностима ЦХЈ, јединицама интерне ревизије и извршеним интерним ревизијама, препорукама из извјештаја интерне ревизије, поштовању методологије рада интерне ревизије, континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, реализацији Оперативног годишњег акционог плана Стратегије¹ за 2021. годину, као и мјерама и активностима предузетим од стране институција и интерне ревизије на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

¹ Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. година

2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ

Обавеза Босне и Херцеговине на пољу интерне ревизије утврђена је чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине у дијелу под називом „Сарадња у подручју ревизије и финансијске контроле“ („Службени гласник БиХ - Међународни уговори", број 10/08).

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ („Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ, Законом о министарствима и другим тијелима управе БиХ („Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 и 19/16), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 („Службени гласник БиХ", број 44/09), успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ – ЦХЈ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине, а као посебан сегмент овог система да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ.

Подршку увођењу и развоју јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини пружила је и Европска унија кроз реализацију пројеката техничке помоћи финансираних из средстава IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) фондова подршке Босни и Херцеговини. До сада су реализована два пројекта и то: Пројекат PIFC (*Public Internal Financial Control*) и Пројекат SPFM (*Strengthening Public Financial Management*), док је у току реализација Пројекта "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3). Пројектом PIFC пружена је подршка институцијама БиХ у процесу увођења и развоја система интерне ревизије (ИР) и система финансијског управљања и контроле (ФУК) заснованих на добрим праксама у државама чланицама Европске уније, као и на искуствима из других држава које испуњавају обавезе везане за процесе приступања чланству у Европској унији. Кроз пројекат SPFM пружена је подршка унапређењу везе између креирања политика и процедура планирања буџета, те јачања система јавне интерне финансијске контроле. Пројекат PIFC 3 се ослања на претходна два пројекта и усмјерен је на пружање подршке реформи управљања јавним финансијама у процесу приступања Европској унији, кроз јачање капацитета, ажурирање методологије рада и развијање софтверских алата за провођење финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у јавном сектору на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

Активности на реализацији пројекта ЕУ "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3) отпочеле су у октобру 2018. године. У протеклом периоду у оквиру Пројекта израђен је нацрт Оквир за стратегију јавне интерне финансијске контроле за период 2020-2025 којим су дефинисани циљеви и подручја развоја PIFC-а на свим нивоима власти у БиХ. Након што је Координациони одбор ЦХЈ прихватио наведени оквирни стратешки документ, припремљене су и појединачне стратегије за сваки од нивоа власти у БиХ. У складу са усвојеним стратегијама и специфичним потребама и приоритетима који одговарају достигнутом нивоу развоја у области јавних интерних финансијских контрола, у оквиру Пројекта пружена је и током 2021. године подршка централним хармонизацијским јединицама у даљем развоју овог система.

Као резултате овог Пројекта, у домену интерне ревизије у институцијама БиХ, до краја 2021. године можемо навести:

- израђена је Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025 година²;
- израђен је нови Приручник за интерну ревизију у институцијама БиХ (ажурирана верзија), у складу са посљедњом верзијом Међународних стандарда за интерну ревизију³⁴;
- израђен је Правилник о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ⁵;
- окончане су активности на изради Апликације за праћење и управљање ФУК-ом и ИР-ом у јавном сектору БиХ (PIFC апликација) која у дијелу који се односи на интерну ревизију омогућава управљање процесом планирања и вршења ревизија, евидентирање свих проведених активности и извјештавање уз помоћ ИТ алата;
- одржане су обуке везано за примјену нових прописа из области интерне ревизије у институцијама БиХ током којих је, такође, презентована и нова Апликација и
- проведена је пилот ревизија у једној од институција БиХ⁶ у току које је примјењена Апликација за праћење и управљање ФУК-ом и интерном ревизијом у јавном сектору БиХ (тестна верзија).

Планирано је да се у првој половини 2022. године окончају потребне активности на инсталирању Апликације, чиме ће бити испуњени потребни предуслови за стављање у употребу Апликације и њену досљедну примјену од стране свих организација на које се примјењују одредбе Закона о интерној ревизији институција БиХ. ИТ компанија, која је израдила Апликацију, припремила је и Корисничко упутство за њену примјену које је доступно у оквиру Апликације свим њеним корисницима.

Оквир PIFC-а (*Public Internal Financial Control*) чине три стуба која би требало да обезбиједу довољно синергетских ефеката како би се обезбиједило разумно увјеравање да интерне контроле функционишу адекватно и ефективно, а то су:

- функционално независна и децентрализована интерна ревизија (ИР) - која има улогу да пружи помоћ руководиоцу институције вршећи преглед адекватности и ефективности интерних контрола и дајући препоруке у циљу унапређења пословања институције,
- финансијско управљање и контрола (ФУК) – које је усмјерено на јачање одговорности за остваривање циљева институције, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контрола у институцији и
- ЦХЈ, као засебна јединица, која развија и усмјерава процес PIFC-а.

Сваки од три нивоа власти је, кроз своју централну хармонизацијску јединицу, документе које је КО ЦХЈ одобрио, даље разрађивао и припремао документе, прилагођавајући оквирне документе својим потребама. Оваквим координисаним приступом постигнута је унифицираност у приступу прописима методолошког типа из области интерне ревизије.

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, овлашћена је за развој, руковођење и координацију интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине. У складу са надлежностима дефинисаним Законом о интерној ревизији институција БиХ, ЦХЈ је до сада реализовала како слиједи:

² Усвојена на 8. сједници Савјета министара БиХ одржаној 11.06.2020. године.

³ Ступили на снагу 01.01.2017. године.

⁴ Одлука о доношењу Приручника објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 73/21.

⁵ Одлука о доношењу Правилника објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 74/21.

⁶ Министарство иностраних послова БиХ

а) *Припрему приједлога за измјене Закона о интерној ревизији у институцијама Босне и Херцеговине, након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;*

ЦЈХ је у току 2012. године припремила нацрт Закона о измјенама Закона о интерној ревизији институција БиХ, којим су створене квалитетне законске претпоставке за успостављање ефикасног и економичног система интерне ревизије у институцијама БиХ. Закон је, након усвајања, објављен у „Службеном гласнику БиХ”, број: 32/12.

Овом допуном законског рјешења дефинисано је вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ на начин да се обезбиједи ефикасније и рационалније успостављање јединица интерне ревизије, које ће онемогућити успостављање непотребно великог броја јединица интерне ревизије, већ да се са мањим бројем јединица које ће, у складу са различитим критеријумима груписања и испуњености услова, омогућити покривеност интерном ревизијом више организационо и ресорно сродних институција, а што за резултат има и значајан материјални ефекат у смислу негомилања нерационалног броја извршилаца и трошкова који би се тако произвели. Оваквом измјеном омогућено је и успостављање једне јединице интерне ревизије која ће вршити интерну ревизију у више организационо или ресорно сродних институција, у складу са принципима дефинисаним Законом.

ЦЈХ је, у складу са наведеним одредбама Закона о интерној ревизији институција БиХ, припремила Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ која је објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19. Одлука је припремљена на основу анализе испуњености дефинисаних критеријума за успостављање јединица интерне ревизије и података о годишњем буџету и финансијским плановима институција, те је истом предвиђено успостављање укупно 19 јединица интерне ревизије које ће пружати услуге интерне ревизије у 77 институција БиХ.

б) *Припрему и имплементацију програма обуке и сертификаковања интерних ревизора институција Босне и Херцеговине, након усаглашавања програма обуке у Координационом одбору ЦЈХ;*

У претходном периоду извршена је обука особља које ради на пословима интерне ревизије и финансијског управљања и контроле, у институцијама Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације БиХ, кроз Пројекат PIFC и Пројекат SPFM који су финансирани од стране ЕУ. Различити нивои обука су пружени за различите полазнике из различитих области.

ЦЈХ је донијела Програм обуке и сертификаковања интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 7/15 и 89/18), којим се дефинише начин стицања звања и сертификата овлаштеног интерног ревизора у институцијама БиХ, те обавеза даљег професионалног усавршавања интерних ревизора у складу са Стандардима интерне ревизије. У складу са овим Програмом, ЦЈХ је донијела Одлуку о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 92/15, 56/17 и 65/19) и Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 97/15), којим су детаљно дефинисани начин и поступак испуњавања захтјева континуиране едукације.

У протеклом периоду ЦЈХ је организовала, у складу са наведеним Програмом, у два циклуса обуке за интерне ревизоре у институцијама БиХ у сврху стицања Сертификата овлашћеног интерног ревизора. Обуке се састоје од теоријске обуке, полагања писменог испита и практичне обуке, која се одвија кроз провођење двије интерне ревизије у институцијама БиХ под стручним надзором ментора. До краја 2021. године ЦЈХ је сертификовала укупно 39 интерних ревизора у институцијама БиХ.

У складу са прописима из области континуиране професионалне едукације (КПЕ) интерних ревизора у институцијама БиХ, ЦХЈ је и у овом извјештајном периоду организовала обуке за интерне ревизоре у институцијама БиХ на теме дефинисане Програмом обуке и сертификовања интерних ревизора у институцијама БиХ. Одржане су укупно четири обуке за интерне ревизоре у институцијама БиХ, од којих је три обуке организовала ЦХЈ, током којих су обрађене све теме предвиђене Планом и програмом обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2021. годину, који је донијела ЦХЈ МФТ БиХ⁷. Једну обуку из области интерне ревизије организовао је и Координациони одбор ЦХЈ. У свакој од ових обука активно учешће имали су експерти Пројекта PIFC 3, који су поред одржаних теоријских предавања на теме обухваћене обукама, упознали полазнике и са примјерима добре праксе земаља у окружењу, како је то и предвиђено у оквиру плана активности и задатака овог Пројекта.

У складу са наведеним прописима ЦХЈ издаје, на основу достављених захтјева, мишљење о признавању обука које организују међународне и домаће организације, као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, како је то дефинисано Програмом и Одлуком⁸. У 2021. години ЦХЈ је запримила и обрадила укупно 92 захтјева јединица интерне ревизије за бодовање обука као континуиране професионалне едукације, на која су у предвиђеном року издата мишљења.

- ц) *Усвајање и имплементацију стандарда за интерну ревизију у институцијама БиХ и Кодекса професионалне етике за интерне ревизоре, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;*

У 2011. години ЦХЈ је припремила, у складу са Међународним стандардима интерне ревизије, методологију рада интерне ревизије у институцијама БиХ ЦХЈ и исту објавила у виду Приручника за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11). Методологија се темељи на оквирним документима одобреним од Координационог одбора ЦХЈ.

У 2017. години ЦХЈ је припремила, на основу одлуке Координационог одбора ЦХЈ, и доставила на објаву Одлуку о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ којом се регулише усвајање, објављивање и примјена Међународних стандарда за професионалну праксу интерне ревизије, који су ступили на снагу 01.01.2017. године. Наведена Одлука објављена је у "Службеном гласнику БиХ", број 93/17.

Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ саставни је дио методологије интерне ревизије и усаглашен је са Међународним оквиром професионалне праксе интерне ревизије⁹.

У извјештајном периоду ЦХЈ је, заједно са експертима Пројекта ЕУ PIFC 3, припремила Правилник о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ, који је објављен у децембру 2021. године. Правилник пружа детаљне смјернице и упутства начина провођења интерне и екстерне оцјене квалитета, у складу са захтјевима стандарда интерне ревизије.

- д) *Усвајање и имплементацију радне методологије интерне ревизије, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;*

⁷ Објављен на веб страници МФТ БиХ, у дијелу који се односи на ЦХЈ.

⁸ Програм обуке и сертификовања интерних ревизора у институцијама БиХ и Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ.

⁹ *The International Professional Practices Framework* – издат од Глобалног института интерних ревизора (*The IIA*)

Поред Приручника, након усаглашавања оквирних докумената на Координационом одбору ЦХЈ, ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ припремила и објавила текст Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11 и 30/18) и Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11), као дио радне методологије за интерну ревизију у институцијама БиХ. ЦХЈ је, такође, објавила и текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 73/12 и 32/18).

Повељом интерне ревизије уређује се општи приступ интерне ревизије, сврха и циљ, независност, улога и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ревизија, те се дефинише начин извјештавања и поступци у случају идентификовања индикатора преваре.

Етички кодекс је документ неопходан и прикладан за професију интерне ревизије која се заснива на повјерењу у објективно увјеравање о адекватном управљању ризицима, системима контроле и руковођењу. Етички кодекс дефинише принципе и правила понашања која су интерни ревизори обавезни поштовати и придржавати их се, што представља основ за професионално пружање услуга интерне ревизије.

У циљу стварања услова за провођење Закона и подзаконских аката, ЦХЈ је припремила и објавила текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ, којим се регулишу међусобна права и обавезе јединица интерне ревизије, које су наведеним прописима задужене за вршење функције интерне ревизије у више институција, и институције у којој та јединица пружа услугу интерне ревизије.

У току 2019. године ЦХЈ је припремила и тестирала, у сарадњи са експертима Националне академије за економију и финансије Министарства финансија Краљевине Низоземске¹⁰, Приручник за ревизију учинка за интерне ревизоре у институцијама БиХ. У припреми, изради и тестирању овог Приручника учествовали су, поред холандских експерата и ЦХЈ и интерни ревизори из шест институција БиХ¹¹. Одлука о доношењу Приручника објављена је у "Службеном гласнику БиХ", број 81/19, док је Приручник објављен на веб страници ЦХЈ.

У извјештајном периоду објављен је нови Приручник за интерну ревизију, који је усклађен са посљедњом верзијом Међународних стандарда за интерну ревизију. Израда овог Приручника реализована је у оквиру планираних активности Пројекта техничке помоћи ЕУ нашој земљи "PIFC 3", кроз сарадњу ЦХЈ и експерата Пројекта. Координациони одбор ЦХЈ је, на својој 11. сједници одржаној 29.11.2021. године, одобрио оквирни текст Приручника за интерну ревизију, на основу којег је ЦХЈ донијела Одлуку о доношењу Приручника за интерну ревизију у институцијама БиХ која је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 73/21.

Такође, у извјештајном периоду у оквиру Пројекта предузете су активности на изради Апликације за праћење и управљање ФУК-ом и интерном ревизијом у јавном сектору БиХ у дијелу који се односи на вршење интерне ревизије и извјештавање интерне ревизије. Активно учешће у изради и тестирању функционалности апликације за интерну ревизију узеле су све три ЦХЈ, као и интерни ревизори. Такође, процес тестирања апликације проведен је и кроз пилот ревизију у Министарству иностраних послова БиХ током које је цијелокупан поступак ревизије, од планирања, оцјене прикупљених доказа, формулисања налаза и препорука, до израде извјештаја и планова активности извршен у тестној верзији Апликације. У току су активности на инсталирању Апликације на сервер Министарства финансија и трезора БиХ. Очекује се да ће у првој половини 2022. године наведена

¹⁰ На основу билатералног споразума о сарадњи закљученог између Министарства финансија Краљевине Низоземске и Министарства финансија и трезора БиХ.

¹¹ Именована Радна група за израду Нацрта приручника за ревизију учинка у институцијама БиХ и Тим за вршење пилот интерне ревизије учинка – рјешења ЦХЈ МФТ БиХ о именовану од 26.11.2018. и 14.05.2019. године.

Апликација бити у потпуности спремна за коришћење и почети се примјењивати у свим институцијама БиХ. Примјена софтвера у поступку вршења ревизија треба да допринесе већој ефикасности интерне ревизије и једнообразној примјени прописане методологије рада, што ће обезбиједити усклађеност са стандардима интерне ревизије који се односе на процес вршења ревизије, а тиме и допринијети унапређењу квалитета рада.

Упоредо са израдом Приручника и софтверских / апликативних рјешења, у извјештајном периоду ЦХЈ је заједно са експертима Пројекта припремала и методологију за провођење контроле квалитета интерне ревизије. Координациони одбор ЦХЈ је, на својој 12. сједници одржаној 13.12.2021. године, одобрио документ којим се уређује контрола квалитета интерне ревизије, у складу с којим је ЦХЈ донијела Одлуку о доношењу Правилника о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ, која је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 74/21. Наведени методолошки документ пружа детаљне смјернице и упутства која ће олакшати јединицама интерне ревизије испуњавање захтјева стандарда интерне ревизије, који налажу континуирано преиспитивање квалитета ревизорског рада у сврху унапређења услуга које пружају.

е) *Усвајање и имплементацију Стратегије развоја интерне ревизије у јавном сектору након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;*

Основни стратешки документ, који је на свеобухватан начин представио нови концепт управљања јавним финансијама и активности за потребе његовог развоја, била је Стратегија за провођење јавне интерне контроле у институцијама Босне и Херцеговине, коју је Савјет министара БиХ усвојио на 110. сједници одржаној 30.12.2009. године.

У току 2020. године, у оквиру Пројекта подршке ЕУ "PIFC-3", окончане су активности на изради трећег по реду стратешког документа из области система јавних интерних финансијских контрола у БиХ. Изради овог документа претходила је израда оквирног документа који је дао петогодишњу перспективу развоја PIFC-а у јавном сектору БиХ. У току 2019. године Координациони одбор ЦХЈ је прихватио нацрт Оквир за стратегију јавне интерне финансијске контроле за период 2020-2025, који је припремљен од стране стручног тима Пројекта, након чега су израђене и појединачне стратегије за сваки од управних ниова власти у БиХ у складу са њиховим специфичним приоритетима и потребама. Савјет министара БиХ усвојио је, на својој 8. сједници одржаној 11.06.2020. године, Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025 година. Полазећи од достигнутог нивоа развоја система јавних интерних финансијских контрола у институцијама БиХ, Стратегија одређује конкретне стратешке циљеве и оперативне мјере за унапређење система финансијског управљања и контроле, система интерне ревизије, те мониторинга и извјештавања у овим областима.

ф) *Давање сагласности на правилнике о систематизацији организација које успостављају јединице интерне ревизије у дијелу који се односи на интерну ревизију;*

ЦХЈ је у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ објавила Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19) и Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) чиме су створени сви потребни услови за достављање приједлога правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у јединицама интерне ревизије на сагласност ЦХЈ за институције које успостављају јединице интерне ревизије. Ова активност произашла је након објављивања наведених докумената, а који су резултат анализа које су рађене од стране ЦХЈ и разматрања материјала и приједлога достављених од експерата Пројекта PIFC за израду оптималне структуре интерне ревизије у институцијама БиХ. Овим документима дефинисано је успостављање децентрализованог модела интерне ревизије у

институцијама БиХ, као и обавезе институција за успостављање јединица интерне ревизије.

ЦХЈ, у складу са Законом о интерној ревизији, даје сагласност на измјене и допуне правилника о унутрашњој организацији институција које су у обавези да успоставе јединицу интерне ревизије у складу са наведеним прописима. Сагласност на измјене Правилника, закључно са 31.12.2021. године, дата је за 18 од укупно 19 институција које су то биле обавезне учинити и једно јавно предузеће. ЦХЈ је у складу са својом законском обавезом размотрила све пристигле захтјеве, те на оне који нису били комплетни и усаглашени са наведеним прописима, дала одређене препоруке и сугестије прије коначне сагласности.

- г) *Координацију рада јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и успостављање веза са државним и међународним институцијама на подручју интерне ревизије;*

Тренутно су функционално успостављене јединице интерне ревизије у свих 19 институција БиХ, колико према важећим прописима треба да буде успостављено. Од тога, њих 16 је успостављено у складу са прописима из области интерне ревизије, док је у 3 институције интерна ревизија успостављена према правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са релевантним прописима¹².

У току 2020. године је и једно јавно предузеће, Радио-телевизија БиХ, прибавило сагласност ЦХЈ за именовање руководиоца ЈИР и попунило и позицију интерног ревизора. ЦХЈ у складу са својом улогом обезбјеђује равноправан приступ методологији и примјени прописа из области интерне ревизије свим јединицама интерне ревизије, те координира рад интерних ревизора на терену и извјештава о њиховом раду кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Подаци о раду јединица интерне ревизије и њиховим карактеристикама дати су детаљно у четвртом дијелу овог Извјештаја.

- х) *Давање сагласности на избор руководиоца Јединице за интерну ревизију и на успостављање Одбора за интерну ревизију;*

ЦХЈ је, објављивањем Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19) и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14), дефинисала критеријуме за издавање овакве врсте сагласности. ЦХЈ је, у складу са важећим прописима којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ, а на основу испуњености прописаних услова, у предвиђеном року дала своје мишљење о сагласности по пристиглим захтјевима за именовање руководиоца јединице интерне ревизије. ЦХЈ је издала, закључно са 31.12.2021. године, укупно 18 сагласности на избор руководиоца јединице интерне ревизије.

Очекује се да ће у наредном периоду, и преостале три институције које немају попуњену позицију руководиоца ЈИР¹³, у складу са одредбама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, провести потребне процедуре за запошљавање руководиоца јединице интерне ревизије.

- и) *Сарадњу са Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине у циљу остваривања ефикасне и дјелотворне интерне и екстерне ревизије;*

¹² Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА

¹³ Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела, БХАНСА и Министарство одбране БиХ (од 24.05.2021. упражњена позиција руководиоца ЈИР у овом Министарству).

Постоје услови за оперативну сарадњу између интерних и екстерних ревизора кроз примјену INTOSAI стандарда¹⁴ и смјерница (INTOSAI GOV), које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БИХ", број 38/11), а чију примјену сугерише и ЦХЈ интерним ревизорима кроз Приручник за интерну ревизију у институцијама БиХ. ЦХЈ је, кроз достављене годишње извјештаје јединица интерне ревизије, информисана да се уважавају дате сугестије кроз поштовање методологије, те да постоји оперативна сарадња између особља интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ. Руководиоци ЦХЈ и Канцеларије за ревизију институција БиХ одржавају радне састанке с циљем унапређења сарадње.

ј) *Надзор над имплементацијом свих примјењивих регулатива за интерну ревизију од стране јединица за интерну ревизију;*

Надзор над примјеном регулатива за интерну ревизију ЦХЈ обезбјеђује кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије и интерних ревизора, а који служе као основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије. Надзор се врши и кроз одржавање састанака ЦХЈ са руководиоцима ЈИР и интерним ревизорима, као и кроз давање сагласности и мишљења ЦХЈ у вези са захтјевима интерне ревизије, те кроз одобравања додатака Приручнику. Такође, и интерна оцјена квалитета рада интерне ревизије коју проводи руководилац ЈИР, у складу са Међународним стандардима интерне ревизије, доприноси функцији надзора на нивоу јединица интерне ревизије.

У извјештајном периоду, због обавезе поштовања епидемиолошких мјера на сузбијању пандемије, Одсјек за развој интерне ревизије ЦХЈ није био у могућности да одржи већи број састанака са особљем интерне ревизије у институцијама БиХ, те се комуникација одвијала углавном путем *e-mail* кореспонденције и телефонским путем. Одржано је планираних 6 састанака са руководиоцима јединица интерне ревизије и интерним ревизорима, као и неколико неформалних савјетодавних састанака, на којима су разматрани проблеми и недоумице које у свом раду имају интерни ревизори, те могућности и начини за побољшање квалитета услуга које пружа интерна ревизија, у складу са прописима у овој области и утврђеном методологијом рада.

Поред напријед наведених активности, ЦХЈ је у складу са Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ и Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, а у сарадњи са ентитетским ЦХЈ и струковним удружењима: Удружењем интерних ревизора у БиХ – Сарајево, Удружењем интерних ревизора из Бањалуке и Академско-струковним удружењем интерних ревизора у БиХ, вршила верификацију, кроз процјену и провјеру у складу са дефинисаним критеријумима, за сваки од пристиглих захтјева за верификацију сертификата овлашћених интерних ревизора издатих од наведених институција и удружења. Закључно са 31.12.2021. године ЦХЈ је издала укупно 378 мишљења о прихватљивости сертификата овлашћеног интерног ревизора у смислу квалификованости за обављање послова из области интерне ревизије у институцијама БиХ. Од укупног броја датих мишљења (378), у извјештајном периоду издато је 25 мишљења. Податак о броју верификованих сертификата говори о постојању адекватног броја квалификованих кандидата, квалификоване конкуренције, за попуну радних мјеста у јединицама интерне ревизије институција БиХ.

¹⁴ Стандарди Међународне организације врховних ревизорских институција (ISSAI)

3. Основ за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ

3.1. Законодавни оквир

Успостављање и развој савременог система управљања јавним расходима у институцијама БиХ представља комплексан скуп активности које су институције БиХ провеле и проводе, почевши од израде законодавног оквира, организационог структурисања и позиционирања појединих сегмената стратешког планирања, средњорочног и годишњег буџетирања, програмирања, па до инсталирања и оперативног кориштења низа апликативних рјешења која помажу остварењу постављених циљева и у коначном, остварењу мисије сваке од институција.

Јавна интерна финансијска контрола у институцијама БиХ обухвата дио начела *acquis communautaire* које је успоставила Европска унија, као cjеловит систем интерних финансијских контрола за добро управљање приходима, расходима, средствима и обавезама у јавном сектору, без обзира на њихов извор.

ЕУ модел PIFC-а раздваја функције и одговорности за систем финансијског управљања и контроле (енг. *Financial Management and Control*), обухватајући *ex ante* (претходну), *ongoing* (текућу) и *ex post* (накнадну) контролу и независну интерну ревизију.

На основу међународно прихваћених стандарда и најбоље праксе ЕУ, термин „интерна финансијска контрола у јавном сектору“ (PIFC – *Public Internal Financial Control*) подразумејева cjелокупни, обједињени систем који успостављају владе ентитета и Савјет министара Босне и Херцеговине ради контролисања, ревизије и извјештавања о кориштењу буџетских средстава и средстава ЕУ. Циљ овог система је да осигура усклађеност законодавства и транспарентно, економично, ефикасно и ефективно управљање јавним средствима (државним фондовима и фондовима Европске уније), као и да обезбиди њихову контролу.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата све мјере за контролу државних прихода, расхода, имовине и обавеза. Она обухвата такође и све системе интерне контроле и све процедуре у јавним институцијама, те помаже у стварању сигурности да се јавна средства намјенски троше и да се њима постиже вриједност уложеног.

Интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Закон о интерној ревизији институција БиХ, у члану 25, прописује обавезу Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ) да припреми годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. ЦХЈ је овлашћена да на основу годишњих извјештаја примљених од руководиоца јединица интерне ревизије, припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Након одобрења министра финансија и трезора Босне и Херцеговине извјештај се, ради упознавања са проблематиком интерне ревизије, доставља Савјету министара Босне и Херцеговине. Такође, ЦХЈ овај извјештај доставља и Парламентарној скупштини БиХ.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје сажете информације о броју обављених интерних ревизија, датим препорукама, те о статусу имплементације препорука садржаних у извјештајима о интерној ревизији, а на основу извјештаја које су јединице за интерну ревизију доставиле ЦХЈ. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ сачињен је у формату који је припремила ЦХЈ.

ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ сачинила и објавила методолошке документе, који су неопходни за квалитетан рад и развој функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ови документи уважавају оквирне документе усвојене на Координационом одбору централних јединица за хармонизацију (КО ЦЈХ).

3.2. Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ

Методологију за функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ чине:

- Етички кодекс / Кодекс професионалне етике интерних ревизора ("Службени гласник БиХ", број 82/11) садржи начела и правила којих су се дужни придржавати интерни ревизори како би у обављању својих задатака били независни, објективни и поштени. Поред тога, интерни ревизори морају да се непрестано усавршавају с циљем унапређења квалитета рада.
- Повеља интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 30/18) уређује општи приступ интерне ревизије, сврху и циљ, независност, улогу и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију / интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ревизије, те дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступке у случају идентификовања индикатора преваре.
- Приручник за интерну ревизију ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11 и 73/21) дефинише методологију рада и обављања интерне ревизије у институцијама / буџетским корисницима који се финансирају из буџетских средстава институција БиХ, а у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ. Приручник помаже у усвајању стручне терминологије, разумијевању и прихватању ревизорских техника које ће у свом раду примјењивати интерни ревизори у институцијама БиХ. Приручник је прилагођен пракси јавног сектора. Приручник је урађен у складу са Међународним стандардима интерне ревизије и у складу са стеченим искуствима у оквиру пројеката ЕУ намијењених пружању техничке подршке нашој земљи у области реформе управљања јавним финансијама ("PIFC" и "PIFC 3").
- Приручник за ревизију учинка за интерне ревизоре у институцијама БиХ (Одлука о доношењу Приручника објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 81/19) пружа смјернице и објашњења којим се олакшава разумијевање принципа и правила ревизорских процедура, које се примјењују у процесу ревизије учинка. Приручник је израђен у складу са Међународним стандардима врховних ревизорских институција, методологијом рада за интерне ревизоре у институцијама БиХ, те примјерима добре праксе земаља Европске уније и стеченим искуствима у току рада¹⁵.

¹⁵ Приручник је ЦХЈ израдила у сарадњи са експертима Националне академије за економију и финансије Министарства финансија Краљевине Низоземске и интерним ревизорима из институција БиХ, члановима радних група.

- Стандарде интерне ревизије у институцијама БиХ је ЦХЈ објавила Одлуком о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 93/17)¹⁶. Овом Одлуком је дефинисано, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, да се вршење интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине проводи у складу са Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије објављеним од стране *The Institute of Internal Auditors*, а чију примјену је одобрио Координациони одбор ЦХЈ, својом Одлуком број: КО-12/17 од 06.12.2017. године. Стандарди представљају скуп на принципима заснованих захтјева за професионално вршење интерне ревизије и процјену ефективности учинка интерне ревизије, којих су обавезни придржавати се интерни ревизори у институцијама БиХ, како је то дефинисано Законом о интерној ревизији.

Поред објављених Стандарда интерне ревизије, интерни ревизори у свом раду користе и друге прописе (правилнике, процедуре, смјернице и сл), али и друге стандарде и смјернице који су примјењиви за рад интерних ревизора, као што су INTOSAI стандарди (ISSAI) и смјернице (INTOSAI GOV), а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 38/11).

- Правилник о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ¹⁷ пружа детаљна упутства и смјернице о начину провођења интерног и екстерног оцјењивања, као обавезујућих процедура дефинисаних стандардима интерне ревизије којим се даје потврда да је обезбјеђен квалитет услуга које пружа ревизија, као и контролу квалитета коју ЦХЈ проводи у сврху надзора над имплементацијом релевантних прописа, за шта је одговорна према Закону о интерној ревизији у институцијама БиХ.

Поред ових докумената, објављени су и слједећи документи значајни за вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ:

- Закон о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине и Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12),
- Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19,
- Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14),
- Споразум о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, ("Службени гласник БиХ", бр. 73/12 и 32/18),
- Програм обуке и сертификовања интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 7/15 и 89/18),
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 92/15, 56/17 и 65/19),
- Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 97/15).

¹⁶ Прије објављивања ове Одлуке стандарди су били објављени као саставни дио методологије рада, у Приручнику за интерну ревизију у институцијама БиХ са стандардима интерне ревизије, "Службени гласник БиХ", број 82/11.

¹⁷ Одлука о доношењу Правилника објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 74/21.

Законом о интерној ревизији институција БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, дефинисане су институције које треба да успоставе јединице интерне ревизије, као и начин и рокови за успостављање функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Предметном Одлуком предвиђено је успостављање укупно 19 јединица интерне ревизије, које би вршиле функцију интерне ревизије у укупно 77 институција БиХ.

Закључно са 31.12.2021. године укупно 18 институција, од предвиђених 19, испуниле су своју обавезу доставивши приједлог правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, ЦХЈ на сагласност. У наредном периоду очекује се да и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине – БХАНСА усклади свој правилник о унутрашњој организацији и кадровски у потпуности попуни јединицу интерне ревизије, те тиме испуни неопходне предуслове за успостављање и функционисање интерне ревизије у складу са релевантним прописима.

Увођење система интерне ревизије је обавеза Босне и Херцеговине, која је утврђена Споразумом о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Босне и Херцеговине, са друге стране ("Службени гласник БиХ", број 10/08).

Савјет министара БиХ је, на својој 36. сједници која је одржана 05.05.2021. године, приликом упознавања са Годишњим консолидованим извјештајем интерне ревизије, донио следеће закључке:

1. Задужују се Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА, институције у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије, да у што краћем року предузму и окончају све потребне радње везано за усклађивање својих правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију са релевантним прописима.
2. Задужују се Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, Суд БиХ, Министарство безбједности БиХ и Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, институције у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије, а које још увијек нису у потпуности кадровски попуниле ЈИР особљем интерне ревизије, да заједно са Министарством финансија и трезора БиХ обезбједи средства и проведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2021. години.
3. Задужује се Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА у оквиру које је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије да обезбједи средства и проведе процедуре запошљавања интерних ревизора у 2021. години.
4. Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије и интерни ревизори да се у обављању својих радних задатака у потпуности придржавају методологије и упутстава Централне хармонизацијске јединице МФТ БиХ и да о томе благовремено извјештавају Централну хармонизацијску јединицу МФТ БиХ.
5. Задужује се Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да методологијом за рад интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине пропише рокове за сачињавање стратешких и годишњих планова рада интерне ревизије.
6. Задужује се Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да кроз реализацију пројекта „Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини“ – (PIFC 3), који се финансира из средстава IPA програма ЕУ за Босну и Херцеговину, обезбједи апликативна софтверска рјешења која омогућавају планирање, вршење и извјештавање о процесима интерне ревизије заснована на најбољим праксама ревизије, како би се створили услови за унапређење система интерне ревизије и увођење свеобухватне контроле квалитета функције интерне ревизије у институцијама БиХ.
7. Задужују се институције БиХ и запослени у јединицама интерне ревизије да обезбједи и пруже сву неопходну подршку пројекту „Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини“ – (PIFC 3) и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ на увођењу и примјени апликативно – софтверских рјешења за интерну ревизију.

8. Задужује се Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да донесе потребне методолошке документе којим ће бити уређен начин и поступак провођења контроле квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ.
9. Задужује се Министарство финансија и трезора БиХ и Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да овај Извјештај доставе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

Закључци Савјета министара БиХ и њихова реализација обрађени су у посебном дијелу овог Извјештаја (дио 6).

4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по годишњим извјештајима ЈИР за 2021. годину

ЦХЈ је на основу годишњих извјештаја јединица интерне ревизије припремила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје информације о активностима ЦХЈ, законодавном оквиру интерне ревизије у институцијама БиХ, јединицама интерне ревизије у институцијама БиХ са прегледом институција из њихове надлежности, извјештајима интерне ревизије о плановима јединица интерне ревизије, ревидираним областима, датим препорукама интерне ревизије, степену реализације препорука, те поштовању стандарда и методологије рада од стране јединица интерне ревизије. Такође, у Извјештају је дат и преглед успостављања и развоја система интерне ревизије, као и информације о Стратегији развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025 година и Оперативном годишњем акционом плану Стратегије за 2021. годину, те предузетим активностима на реализацији Закључака Савјета министара БиХ од стране јединица интерне ревизије и институција БиХ.

Интерна ревизија, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

4.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања ЈИР

Интерна ревизија у институцијама БиХ је, са 31.12.2021. године, функционално и кадровски успостављена или у поступку успостављања у складу са важећим прописима у свих 19 институција БиХ, у којима је и предвиђено успостављање интерне ревизије.

У наредном табеларном прегледу ових 19 институција су, у зависности од нивоа функционалне и кадровске успостављености интерне ревизије која је уређена Законом о интерној ревизији у институцијама БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, сврстане у три групе, док су у четвртој дијелу табеле дати подаци за јавно предузеће у којем је, такође, успостављена интерна ревизија у складу са релевантним прописима.

Табела бр. 1

I)	Институције у којима је ЈИР функционално и кадровски у потпуности успостављена у складу са прописима из области интерне ревизије	
1.	Парламентарна скупштина БиХ	
2.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	
3.	Министарство иностраних послова БиХ	
4.	Гранична полиција БиХ	
5.	Државна агенција за истраге и заштиту	
6.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	
7.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	
8.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	
9.	Служба за заједничке послове институција БиХ	
10.	Суд БиХ ¹⁸	
II)	Институције у којима је ЈИР успостављена у складу са прописима из области ИП али није кадровски у потпуности попуњена	
11.	Министарство финансија и трезора БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 3 ¹⁹ од предвиђене 4 позиције)
12.	Министарство одбране БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 3 ²⁰ од предвиђене 4 позиције)
13.	Министарство правде БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњена 1 ²¹ од предвиђене 3 позиције)
14.	Министарство цивилних послова БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позиције ²²)
15.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позиције ²³)
16.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњена 1 ²⁴ од предвиђене 2 позиције)

¹⁸ ЈИР Суда БиХ је успостављена и кадровски попуњена у септембру 2021. године.

¹⁹ ЈИР МФТ БиХ је у периоду до 30.06.2021. године била у потпуности кадровски попуњена. Због преласка у другу институцију једног од интерних ревизора, у ЈИР је остала упражњена позиција интерног ревизора која до периода израде овог Извјештаја није попуњена.

²⁰ ЈИР МО БиХ је у периоду до 24.05.2021. године била у потпуности кадровски попуњена. Због одласка у пензију руководиоца ЈИР, остала је упражњена наведена позиција у ЈИР МО БиХ.

²¹ У ЈИР МП БиХ су у периоду до 02.09.2021. године биле попуњене 2 позиције. Због одласка у пензију интерног ревизора, у ЈИР је остала попуњена само позиција руководиоца ЈИР.

²² МЦП БиХ је доставило обавјештење да је у новембру 2021. године покренуло конкурсну процедуру за попуњавање позиције интерног ревизора.

²³ МСТЕО БиХ је покренуло конкурсну процедуру за попуњавање упражњене позиције интерног ревизора. До периода израде овог Извјештаја, нису окончане активности на кадровском попуњавању ЈИР МСТЕО БиХ.

²⁴ ЈИР МКТ БиХ је у периоду до 12.09.2021. године била у потпуности кадровски попуњена. Због преласка у другу институцију интерног ревизора, у ЈИР је остала упражњена наведена позиција која до периода израде овог Извјештаја није попуњена.

III) Институције у којима интерна ревизија није успостављена у складу са релевантним прописима		
17.	Министарство безбједности БиХ	<u>Образложење:</u> Попуњена позиција интерног ревизора према важећем правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области ИР. У току су измјене правилника.
18.	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ	<u>Образложење:</u> Попуњене 2 позиције интерног ревизора према важећем правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области ИР. У току је поступак усвајања новог Правилника. ²⁵
19.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	<u>Образложење:</u> Попуњена позиција интерног ревизора према важећем правилнику о унутрашњој организацији, који није усклађен са прописима из области ИР.
IV) Јавна предузећа		
20.	Радио-телевизија БиХ (БХРТ)	<u>Образложење:</u> У 2020. окончане активности на успостављању и кадровском попуњавању ЈИР.

Из претходне табеле видимо да је закључно са 31.12.2021. године интерна ревизија у потпуности успостављена, у складу са важећим прописима, у десет институција и то: Парламентарној скупштини БиХ, Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Министарству иностраних послова БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ, Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података, Служби за заједничке послове институција БиХ и Суду БиХ. У току 2020. године је и јавно предузеће Радио-телевизија Босне и Херцеговине попунило у потпуности јединицу интерне ревизије.

Шест институција је успоставило јединицу интерне ревизије у складу са важећим прописима али није кадровски у потпуности попунило јединицу особљем интерне ревизије, а то су: Министарство финансија и трезора БиХ, Министарство одбране БиХ, Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ и Министарство комуникација и транспорта БиХ.

Три институције успоставиле су интерну ревизију на основу важећег правилника о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије, а то су: Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА.

Министарство безбједности БиХ је у фази усвајања правилника о унутрашњој организацији, који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са релевантним прописима.

Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ је прибавила потребна мишљења и доставила у јануару 2022. године правилник Генералном секретаријату Савјета министара БиХ како би исти био уврштен на сједницу Савјета министара БиХ ради усвајања.

Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА до периода израде овог Извјештаја није припремила и доставила ЦХЈ приједлог правилника о унутрашњој организацији који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са релевантним прописима, а што је обавеза БХАНСА-е која је утврђена прописима којим се дефинише начин успостављања интерне ревизије

²⁵ ДКПТ је прибавила потребна мишљења на нови Правилник о унутрашњој организацији, на који је у 2013. години ЦХЈ издала сагласност у дијелу који се односи на интерну ревизију. У јануару 2022. године Правилник је достављен Генералном секретаријату СМ БиХ како би исти био уврштен на сједницу Савјета министара БиХ ради усвајања.

у институцијама БиХ²⁶ и закључком Савјета министара БиХ, са 36. сједнице одржане 05.05.2021. године.²⁷

ЦХЈ води регистар јединица интерне ревизије и регистар руководилаца јединица интерне ревизије и интерних ревизора. На основу података евидентираних у наведеним регистрима, на пословима интерне ревизије у 19 јединица интерне ревизије институција БиХ и једном јавном предузећу, колико их је успостављено на дан 31.12.2021. године, запослено је укупно 41 интерни ревизор.

Када анализирамо стање у институцијама БиХ у погледу успостављања и кадровског попуњавања јединица интерне ревизије, без јавног предузећа, потребно је нагласити да, од броја укупно успостављених јединица интерне ревизије (19), њих свега десет је у потпуности и успостављено и кадровски попуњено у складу са релевантним прописима, што у процентима износи 53% од укупно успостављених јединица. У извјештајном периоду успостављена је једна јединица интерне ревизије²⁸, што је допринијело благом повећању укупног броја интерних ревизора и то за једног ревизора. Према подацима из регистра које води ЦХЈ, број интерних ревизора је са 38 повећан на 39 интерних ревизора у 19 јединица интерне ревизије, колико их има запослено у институцијама БиХ на дан 31.12.2021. године.

4.2. Надлежност јединица за интерну ревизију

Надлежност сваке од 19 јединица интерне ревизије институција БиХ, колико укупно треба бити успостављено у институцијама БиХ, дефинисана је Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Од 19 успостављених јединица интерне ревизије у институцијама БиХ (наведене у Табели бр. 1), десет јединица интерне ревизије врши функцију интерне ревизије само у једној, матичној институцији. То су јединице интерне ревизије у: Министарству одбране БиХ, Министарству иностраних послова БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ, Дирекцији за координацију полицијских тијела БиХ, Служби за заједничке послове институција БиХ и Агенцији за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ.

Преосталих девет јединица интерне ревизије, у складу са усвојеним децентрализованим моделом успостављања и организовања система интерне ревизије у институцијама БиХ, функцију интерне ревизије врше за више институција у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

У складу са тим, *Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ* надлежна је за вршење функције интерне ревизије у Парламентарној скупштини БиХ, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама, Централној изборној комисији БиХ, Институцији омбудсмана за људска права БиХ и Службеном листу БиХ.

²⁶ Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19)

²⁷ Закључак број 1. донијет на 36. сједници СМ БиХ од 05.05.2021. ЦХЈ МФТ БиХ је, одмах по запрамању обавјештења о доношењу закључака Савјета министара БиХ, са наведене сједнице, о истим упознала надлежне институције (дописи ЦХЈ МФТ БиХ од 28.05.2021. године).

²⁸ Успостављена у Суду БиХ.

Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да врши функцију интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица вршила је ревизију, у складу са усвојеним плановима, у свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије. Подаци о обављеним ревизијама приказани су у табелама бр. 2, 3 и 4.

Централна јединица за интерну ревизију Министарства финансија и трезора БиХ врши функцију интерне ревизије у: Министарству финансија и трезора БиХ, Предсједништву БиХ, Агенцији за државну службу БиХ, Агенцији за јавне набавке БиХ, Агенцији за осигурање у БиХ, Агенцији за статистику БиХ, Архиву БиХ, Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, Дирекцији за европске интеграције БиХ, Дирекцији за економско планирање БиХ, Канцеларији координатора за реформу јавне управе, Меморијалном центру Сребреница – Поточари, Одбору државне службе за жалбе, Канцеларији за законодавство Савјета министара БиХ и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ.

До сада су све од наведених институција, осим Предсједништва БиХ, потписале Споразум о вршењу функције интерне ревизије и Повељу интерне ревизије са Централном јединицом за интерну ревизију МФТ БиХ.

У извјештајном периоду ова Јединица интерне ревизије вршила је, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, интерну ревизију у укупно дванаест институција за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије. Детаљи о институцијама у којим је у извјештајном периоду вршена ревизија, као и о обављеним интерним ревизијама приказани су у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3. и 4).

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству комуникација и транспорта БиХ, Агенцији за поштански саобраћај БиХ, Дирекцији за цивилно ваздухопловство БиХ, Регулаторној агенцији за комуникације и Регулаторном одбору жељезница БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица обављала је интерну ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, у Регулаторној агенцији за комуникације БиХ и Министарству комуникација и транспорта БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ.

Јединица интерне ревизије при Министарству за људска права и избјеглице БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица обављала је интерну ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, у Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ, што је детаљно приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства правде БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству правде БиХ, Правобранилаштву БиХ, Високом судском и тужилачком савјету БиХ и Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства правде БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности. У извјештајном периоду ова Јединица је обављала интерну ревизију, у складу са одобреним стратешким и годишњим плановима, у Министарству правде БиХ и Правобранилаштву БиХ, што је детаљно приказано у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3 и 4).

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству цивилних послова БиХ, Агенцији за антидопинг контролу БиХ, Агенцији за лијекове и медицинска средства БиХ, Агенцији за предшколско, основно и средње образовање у БиХ, Агенцији за рад и запошљавање у БиХ, Агенцији за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ, Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Комисији за очување националних споменика БиХ, Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ и Центру за уклањање мина у БиХ - ВНМАС.

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица вршила је ревизију, у складу са одобреним стратешким и годишњим плановима, у Агенцији за предшколско, основно и средње образовање у БиХ, Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Министарству цивилних послова БиХ, Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ и Агенцији за антидопинг контролу БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, Агенцији за безбједност хране БиХ, Агенцији за надзор над тржиштем БиХ, Агенцији за промоцију страних улагања у БиХ, Институту за акредитовање БиХ, Институту за интелектуално власништво БиХ, Институту за метрологију БиХ, Институту за стандардизацију БиХ, Институцији омбудсмана за заштиту потрошача БиХ, Канцеларији за ветеринарство БиХ, Канцеларији за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју, Комисији за концесије БиХ, Конкурентијском савјету БиХ, Управи БиХ за заштиту здравља биља, Савјету за државну помоћ БиХ и Државној регулаторној комисији за електричну енергију.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица вршила је ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима Јединице, у Канцеларији за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју у БиХ, Канцеларији за ветеринарство БиХ и Управи БиХ за заштиту здравља биља, док су у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ и Агенцији за надзор над тржиштем БиХ проведене накнадне ревизије, што је детаљно приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству безбједности БиХ, Агенцији за полицијску подршку, Агенцији за форензичка испитивања и вјештачења, Агенцији за школовање и стручно оспособљавање кадрова и Служби за послове са странцима БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

У извјештајном периоду интерна ревизија Министарства безбједности БиХ вршила је ревизију, у складу са одобреним стратешким и годишњим планом рада интерне ревизије, у Министарству безбједности БиХ.

Јединица интерне ревизије Суда БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у Суду БиХ и Тужилаштву БиХ.

Јединица интерне ревизије Суда БиХ потписала је Споразум о вршењу функције интерне ревизије и Повељу интерне ревизије са Тужилаштом БиХ, док је у матичној институцији (Суд БиХ), такође, донијета Повеља интерне ревизије, како је то и предвиђено релевантним прописима.

Ова јединица упостављена је у септембру 2021. године и у току извјештајног периода вршила је ревизију, у складу са одобреним годишњим планом рада, у Суду БиХ.

Свака од 19 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, као и јавно предузеће Радио-телевизија БХ, колико их је укупно успостављено, имала је обавезу да, у складу са чл. 15. и 19. Закона о интерној ревизији институција БиХ, достави годишњи извјештај који је основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ.

Годишњи извјештај интерне ревизије за 2021. годину доставиле су све јединице интерне ревизије. Детаљи о извршеним ревизијама дати су у табелама бр. 2, 3 и 4.

4.3. Извјештаји јединица интерне ревизије

Све јединице интерне ревизије су у складу са законским обавезама сачиниле Стратешке (трогодишње) планове интерне ревизије, у складу са процјеном ризика, и на основу њих одговарајуће Годишње планове. Планови јединица интерне ревизије одобрени су од стране руководиоца институције у свим институцијама у којима су јединице, у складу са расположивим ресурсима, планирале да врше ревизију у извјештајном периоду.

За извјештајни период су све јединице интерне ревизије које врше функцију интерне ревизије у више институција, сачиниле и консолидоване стратешке и годишње планове рада јединица који омогућавају адекватно планирање ревизорских ангажмана на нивоу ЈИР, као и праћење провођења планираних активности у институцијама из надлежности ових јединица.

Јединице интерне ревизије су припремиле и донијеле одговарајуће Повеље интерне ревизије.

У својим годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су да су интерни ревизори у свом раду поштовали и придржавали се одредаба Етичког кодекса интерних ревизора, Повеље интерне ревизије, Приручника за интерну ревизију и Стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ, као и других прописа којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ. Такође, у својим годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су и да су извјештаји интерне ревизије рађени у складу са методологијом дефинисаном у Приручнику за интерну ревизију и другим прописима објављеним и одобреним од стране ЦХЈ.

У наредној табели дат је преглед јединица интерне ревизије и институција у којима је у извјештајном периоду вршена интерна ревизија, заједно са подацима о потписаним Повељама интерне ревизије²⁹ и плановима интерне ревизије, као и планираним и реализованим интерним ревизијама.

²⁹ Подаци о свим институцијама које су потписале Повељу ИР, као и институција које нису потписале Повељу, наведени су у тачки 4.2. овог Извјештаја, док су у Табели бр. 2 наведени подаци само за институције у којима је вршена ревизија у 2021. години.

Табела бр. 2

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ³⁰ и накнадних ³¹ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ³² ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	Подаци наведени 1.1-1.7.			8	8	4	4	2	100%
1.1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	2	100%
1.2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
1.3.	Агенција за заштиту личних података БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
1.4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама у БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
1.5.	Централна изборна комисија БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
1.6.	Институција омбудсмана за људска права	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
1.7.	Службени лист БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
2.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	Подаци наведени 2.1-2.3.			7	7	3	4	-	100%
2.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%
2.2.	Институт за нестала лица БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
2.3.	Фонд за повратак БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
3.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	9	7 ³³	6	1	-	78%
4.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	7	6 ³⁴	3	3	-	86%
5.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту – СИПА	ДА	ДА	ДА	6	6	3	3	-	100%
6.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенције БиХ	ДА	ДА	ДА	4	4	4	-	-	100%
7.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	7	7	4	3	-	100%

³⁰ Под редовним интерним ревизијама подразумијева се пружање услуга увјеравања, што укључује објективан преглед и оцјену доказа од стране интерне ревизије ради обезбјеђења мишљења или закључака о предмету ревизије, планираних Стратешким и Годишњим плановима интерне ревизије који су одобрени од стране руководиоца институције.

³¹ Накнадне ревизије се проводе, у складу са релевантним прописима и одобреним плановима ИР, у одређеном периоду након извршене редовне ревизије у сврху утврђивања да ли су реализоване препоруке дате у извјештајима интерне ревизије.

³² Ревизије покренуте на захтјев руководиоца институције.

³³ Поред наведеног броја ревизија, проведена је и пилот ревизија под менторством експерата Пројекта у сврху тестирања PIFC апликације и обуке особља ИР укључених у ову ревизију.

³⁴ У извјештајном периоду покренута је и једна ревизија из Годишњег плана ИР ГП за 2021, али није у потпуности окончана. Иста ће бити окончана, према Извјештају ЈИР, у фебруару 2022. године.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ³⁰ и накнадних ³¹ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ³² ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
8.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	7	7	3	4	-	100%
9.	ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	7	6	4	2	1	86%
10.	ЈИР Суда БиХ	ДА	³⁵	ДА	1	1	1	-	-	100%
11.	Централна јединица за интерну ревизију МФТ БиХ – ЈИР МФТ БиХ	Подаци наведени 11.1- 11.13.			21	18	10	8	-	86%
11.1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	4	4	1	3	-	100%
11.2.	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
11.3.	Агенција за статистику БиХ	ДА	ДА	ДА	3 ³⁶	2	-	2*	-	67%
11.4.	Дирекција за европске интеграције БиХ	ДА	ДА	ДА	1*	1*	1	*	-	100%
11.5.	Агенција за јавне набавке БиХ	ДА	ДА	ДА	1*	1*	1	*	-	100%
11.6.	Агенција за осигурање у БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
11.7.	Дирекција за економско планирање БиХ	ДА	ДА	ДА	1	-	-	-	-	0%
11.8.	Меморијални центар Сребреница – Поточари	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.9.	Одбор државне службе за жалбе БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.10.	Архив БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.11.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе у БиХ	ДА	ДА	ДА	1*	*	-	*	-	*
11.12.	Уред за законодавство БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
11.13.	Агенција за државну службу БиХ	ДА	ДА	ДА	1*	1*	1	*	-	100%
12.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	17	17	8	9	-	100%
13.	ЈИР Министарства правде БиХ	Подаци наведени 13.1-13.2.			5	5	2	3	-	100%
13.1.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%
13.2.	Правобранилаштво БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%

³⁵ ЈИР Суда БиХ је успостављена у септембру 2021. године и за IV квартал извјештајног периода донијела је годишњи план рада.

³⁶ Сачињен један извјештај о праћењу реализације препорука у двије институције (Агенцији за статистику и АДС БиХ) и један извјештај о праћењу реализације препорука у 4 институције (Агенцији за статистику, Дирекцији за европске интеграције, Канцеларији координатора за реформу јавне управе и Агенцији за јавне набавке).

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ³⁰ и накнадних ³¹ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ³² ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
14.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	Подаци наведени 14.1-14.5.			4³⁷	4	2	2	-	100%
14.1.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
14.2.	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
14.3.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	*	* ³⁸	*	-	-	*
14.4.	Центар за информисање и признавање докумената у области високог образовања БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
14.5.	Агенција за антидопинг контролу БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
15.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	Подаци наведени 15.1-15.6.			6	5	3	2	-	83%
15.1.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
15.2.	Агенција за надзор над тржиштем БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
15.3.	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
15.4.	Канцеларија за ветеринарство БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
15.5.	Управа БиХ за заштиту здравља биља	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
15.6.	Институт за акредитовање БиХ	ДА	ДА	ДА	1	* ³⁹	-	-	-	0%
16.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта	Подаци наведени 16.1-16.2.			6	5	2	3	-	83%
16.1.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	3	2	-	2	-	67%
16.2.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	2	1	-	100%
17.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	ДА	ДА	ДА	6	4	2	2	-	67%

³⁷ Годишњим планом ЈИР МЦП БиХ планирана је ревизија у МЦП која ће, према подацима из Извјештаја ове ЈИР, бити окончана у 2022. години.

³⁸ У извјештајном периоду није сачињен ревизорски извјештај. Планирано је да се ревизија оконча и сачини ревизорски извјештај у 2022. години.

³⁹ Планирана ревизија, која је одобрена Годишњим планом ЈИР у Институту за акредитовање, није проведена јер ЈИР није примила правовремено потврду надлежне организационе јединице о прихватљивости термина за почетак ревизије. Ревизија је одложена за 2022. годину.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ³⁰ и накнадних ³¹ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ³² ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
18.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ	ДА	ДА	ДА	4	4	4	-	-	100%	
19.	ИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	ДА	ДА	ДА	6	5	3	2	-	83%	
20.	ЈИР Радио-телевизија БиХ	ДА	ДА	ДА	4	4	3	1	-	100%	
УКУПНО у 2021. години							74	56	3	-	
							Реализоване укупно 133 ревизије		-		
УКУПНО у 2020. години							50	47	3	-	
							Реализовано укупно 100 ⁴⁰ ревизија		-		

Из претходне табеле уочава се да је у 2021. години 20 јединица интерне ревизије за извјештајни период сачинило укупно 133 ревизорска извјештаја. Од броја укупно извршених ревизија (133), 77 извјештаја се односе на ревизије у којима су ревизори, на основу ревизорских налаза, дали стручно ревизорско мишљење о ревидираним подручјима (74 редовне ревизије и 3 *ad hoc* ревизије), док се нешто мало мање од половине ревизорских извјештаја (56) односи на накнадне прегледе кроз које је праћена примјена препорука датих у ранијим извјештајима.

У сврху праћења учинка и ефикасности јединица интерне ревизије, у овој табели наведени су и подаци о броју укупно проведених ревизија из претходног годишњег консолидованог извјештаја који је сачинила ЦХЈ. У 2020. години 19 јединица интерне ревизије, колико је укупно било успостављено и вршило ревизију у извјештајном периоду, сачинило је 100 ревизорских извјештаја, од којих је 53 извјештаја у којима је дато мишљење о ревидираним подручјима (50 редовних ревизија и 3 *ad hoc* ревизије). Преосталих 47 извјештаја односи се на накнадне ревизије у којима је утврђен степен реализације препорука датих у ранијим извјештајима.

На основу наведених података може се констатовати да је дошло до повећања броја извршених ревизија у 2021. години у односу на претходну годину, са 100 на 133 интерне ревизије. Ово је и очекивани тренд раста учинка током вишегодишњег периода рада, јер као и у свакој професији упоредо са развојем знања, вјештина и искуства особља долази и до боље организације рада и повећања ефикасности у раду, што доприноси бољим резултатима.

⁴⁰ Нису укључене ревизије за које није сачињен коначан извјештај ИР до краја 2020. године (ЈИР МКТ ревизија у РАК-у и ревизије ЈИР МЦП БиХ).

У сврху даљег повећања учинка и ефикасности у наредном периоду, скрећемо пажњу руководиоцима јединица интерне ревизије на неопходност праћења показатеља о просјечном броју планираних и извршених ревизорских ангажмана по ревизору, како на нивоу појединачне ЈИР, тако и на нивоу свих јединица у институцијама БиХ који су доступни у годишњим консолидованим извјештајима интерне ревизије у институцијама БиХ (тачка 4.5). Полазећи од ових показатеља и расположивих капацитета ЈИР, руководиоци јединица интерне ревизије морају континуирано тежити већој ефикасности, како на нивоу јединице интерне ревизије, тако и на нивоу просјека (по ревизору).

Подаци о броју проведених ревизија и датих препорука појединачно за сваку јединицу интерне ревизије дати су у тачки 4.5. овог Извјештаја, у табели бр. 7, док су подаци о просјечном броју извршених ревизија и датих препорука по јединици интерне ревизије и интерном ревизору за претходне двије године дати у образложењу табеларног прегледа бр. 7.

ЦХЈ води и Регистар Повеља интерне ревизије у којем је евидентирано, закључно са 31.12.2021. године, укупно 76 Повеља, што показује да је 19 јединица интерне ревизије потписало, у складу са релевантним прописима, са 76 институција БиХ документ којим су руководиоци ових институција упознати са начином рада интерне ревизије, задацима и овлашћењима интерних ревизора. Такође, и јединица интерне ревизије у јавном предузећу Радио-телевизији БиХ донијела је у протеклом периоду Повељу интерне ревизије, која је усклађена са текстом Повеље објављеним од ЦХЈ, те тиме укупан број потписаних Повеља у Регистру који води ЦХЈ износи 77.

Подаци по институцијама о броју сачињених извјештаја интерне ревизије и датим препорукама, те подручјима ревидирања у извјештајном периоду, заједно са подацима о броју интерних ревизора у надлежној јединици интерне ревизије дати су у табели број 3.

Табела бр. 3.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.1	Парламентарна скупштина БиХ – ЈИР ПС БиХ	2	4 (1 редовна, 1 накнадна и 2 <i>ad hoc</i> ревизије)	16 преорука	- Законодавно-правне активности; - Сачињавање годишњег финансијског извјештаја; - Правдање путних налога и потребне документације; - Накнадне ревизије;
1.2	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције у БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија;
1.3	Агенција за заштиту личних података у БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 редовна ревизија	1 преорука	- Јачање свијести грађана о правима на заштиту личних података;
1.4	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама – ЈИР ПС БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија;

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.5	Централна изборна комисија БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 редовна ревизија	19 препорука	- ИТ систем;
1.6.	Институција омбудсмана за људска права – ЈИР ПС БиХ		1 накнадна ревизије	-	- Накнадна ревизија;
1.7.	Службени лист БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 редовна ревизија	8 препорука	- Јавне набавке;
2.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ –ЈИР МЉП БиХ	2	3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	2 препоруке	- Примјена Методологије за прелазак у виши платни разред; - Накнадне ревизије;
2.2.	Институт за нестала лица БиХ – ЈИР МЉП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна)	10 препорука	- Употреба службених возила; - Накнадна ревизија;
2.3.	Фонд за повратак БиХ – ЈИР МЉП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	1 препорука	- Примјена Методологије за прелазак у виши платни разред; - Накнадна ревизија;
3.	Министарство иностраних послова БиХ – ЈИР МИП БиХ	341	742* (6 редовних и 1 накнадна ревизија)	39 препорука	- Обрачун плата и накнада; - Управљање визама и путним листовима; - Обуке запослених; - Управљање имовином; - Уговорене услуге у сједишту МИП-а; - Канцеларијско пословање; - Накнадна ревизија;
4.	Гранична полиција БиХ – ЈИР ГП БиХ	2	6 (3 редовне и 3 накнадне ревизије)	17 препорука	- Набавно пословање; - Издаци за текуће одржавање; - Систем ФУК у ГП; - Накнадне ревизије;
5.	Државна агенција за истраге и заштиту – ЈИР СИПА БиХ	2	6 (3 редовне и 3 накнадне ревизија)	40 препорука	- Стална средства; - Канцеларијско пословање; - Систем ФУК-а; - Накнадне ревизије;
6.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ – ЈИР ОБА БиХ	2	4 редовне ревизије	3 препоруке	- Планирање и извршење буџета; - Употреба службених телефона; - Употреба специјализованих службених возила; - Боловања и изречене мјере самоизолације запослених (COVID-19);

⁴¹ У марту 2021. године окончана конкурсна процедура и попуњене 2 позиције ревизора, те је тиме у потпуности попуњена ЈИР МИП БиХ.

⁴² Проведена је и пилот ревизија у тестној верзији PIFC апликације, под менторством експерата Пројекта, у сврху тестирања апликације и обуке особља интерне ревизије.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
7.	Управа за индиректно опорезивање БиХ - ЈИР УИО БиХ	4	7 (4 редовне и 3 накнадне ревизије)	73 препоруке	- Управљање континуитетом пословања; - Управљање заштитом и спашавањем од природних и других несрећа; - Управљање процесом селективности робе у царинском поступку; - Развој система ФУК-а у УИО; - Накнадне ревизије;
8.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – ЈИР IDDEEA	2	7 (3 редовне и 4 накнадне ревизије)	23 препоруке	- Управљање основним средствима; - Благајничко пословање; - Праћење реализације уговора по окончаном поступку јавних набавки; - Накнадне ревизије;
9.	Служба за заједничке послове институција БиХ – ЈИР СЗП БиХ	2	7 (4 редовне, 2 накнадне и 1 <i>ad hoc</i> ревизија)	44 препоруке	- Израда, доношење и управљање интерним актима; - Набавка прехранбених артикала и пића; - Набавка униформи и обуће за запослене; - Управљање залихама и складишно пословање; - Набавка хигијенско потрошног материјала; - Накнадне ревизије;
10.	Суд БиХ – ЈИР Суда БиХ	2 ⁴³	1 редовна ревизија	2 препоруке	- Коришћење и одржавање службених возила;
11.1.	Министарство финансија и трезора БиХ – ЈИР МФТ БиХ	3 ⁴⁴	4 (1 редовна и 3 накнадне ревизије)	5 препорука	- Управљање ризицима; - Накнадне ревизије;
11.2.	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ – ЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	2 препоруке	- Управљање ризицима;
11.3.	Агенција за статистику БиХ – ЈИР МФТ БиХ		2 ⁴⁵ накнадне ревизије	-	- Накнадне ревизије;
11.4.	Дирекција за европске интеграције БиХ – ЈИР МФТ БиХ		1* редовна ревизија	3 препоруке	- Управљање ризицима; - Праћење реализације препорука (Извјештајем о накнадној ревизији обухваћене 4 институције);

⁴³ ЈИР Суда БиХ успостављена и кадровски попуњена у септембру 2021. године.

⁴⁴ Првих шест мјесеци ЈИР је била у потпуности кадровски попуњена са 3 ревизора и руководиоцем ЈИР. Од 01.07.2021. године није попуњена једна позиција ревизора, коме је престао радни однос због преласка у другу институцију.

⁴⁵ Сачињен један извјештај о праћењу реализације препорука у двије институције (Агенцији за статистику и АДС БиХ) и један извјештај о праћењу реализације препорука у 4 институције (Агенцији за статистику, Дирекцији за европске интеграције, Канцеларији координатора за реформу јавне управе и Агенцији за јавне набавке).

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије	
11.5.	Агенција за јавне набавке БиХ – ЈИР МФТ БиХ		1* редовна ревизија	4 препоруке	- Управљање ризицима; *Праћење реализације препорука (Извјештајем о накнадној ревизији обухваћене 4 институције);	
11.6.	Агенција за осигурање у БиХ – ЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	3 препоруке	- Управљање ризицима;	
11.7.	Меморијални центар Сребреница – Поточари – ЈИР МФТ БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	6 препорука	- Управљање ризицима; - Накнадна ревизија;	
11.8.	Одбор државне службе за жалбе БиХ – ЈИР МФТ БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	2 препоруке	- Управљање ризицима; - Накнадна ревизија;	
11.9.	Архив БиХ – ЈИР МФТ БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	2 препоруке	- Управљање ризицима; - Накнадна ревизија;	
11.10.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе у БиХ – ЈИР МФТ БиХ		*	-	*Праћење реализације препорука (Извјештајем о накнадној ревизији обухваћене 4 институције);	
11.11.	Уред за законодавство БиХ – ЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	7 препорука	- Управљање ризицима;	
11.12.	Агенција за државну службу БиХ – ЈИР МФТ БиХ		1* редовна ревизија	2 препоруке	- Управљање ризицима; - *Праћење реализације препорука (Извјештајем о накнадној ревизији обухваћене 2 институције);	
12.	Министарство одбране БиХ – ЈИР МО БиХ		3 ⁴⁶	17 (8 редовних и 9 накнадних ревизија)	32 препоруке	- Подношење захтјева за поврат и обрачун ПДВ-а; - Реализација уговора за мед. услуге; - Утрошак средстава по основу коришћења мобилних телефона и бизнис картица; - Реализација хитних набавки; - Реализација уговора за набавку одјеће и униформи; - Подношење захтјева за рефундацију трошкова путовања; - Реализација уговора за услуге осигурања запослених; - Управљање и располагање моторним возилима; - Накнадне ревизије;

⁴⁶ До 24.05.2021. године биле су попуњене све четири правилником предвиђене позиције у ЈИР МО БиХ. Од наведеног датума није попуњена позиција руководиоца ЈИР, коме је након испуњености прописаних услова за одлазак у пензију престао радни однос.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
13.1.	Министарство правде БиХ – ЈИР МП БиХ	2 ⁴⁷	3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	5 преорука	- Планирање и извршење буџета; - Накнадне ревизије;
13.2.	Правобранилаштво БиХ – ЈИР МП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	4 преоруке	- Обрачун и исплата плата и накнада; - Накнадна ревизија;
14.1.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2	1 редовна ревизија	8 преорука	- Јавне набавке;
14.2.	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ – ЈИР МЦП БиХ		1 редовна ревизија	7 преорука	- Јавне набавке;
14.3.	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања БиХ - ЈИР МЦП БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија;
14.4.	Агенција за антидопинг контролу БиХ – ЈИР МЦП БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија;
15.1.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ	2	1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија;
15.2.	Агенција за надзор над тржиштем БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија;
15.3.	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ– ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	2 преоруке	- Стратешко планирање;

⁴⁷ До 02.09.2021. године биле су попуњене 2 позиције у ЈИР МП БиХ, када је након испуњености услова за одлазак у пензију престао радни однос интерном ревизору. Од 02.09.2021. године све активности јединице обавља руководиоца ЈИР.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
15.4.	Канцеларија за ветеринарство БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	7 препорука	- Управљање људским ресурсима;
15.5.	Управа БиХ за заштиту здравља биља – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	2 препоруке	- Управљање људским ресурсима;
16.1.	Министарство комуникација и транспорта БиХ – ЈИР МКТ БиХ		2 накнадне ревизије	-	- Накнадне ревизије
16.2.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ - ЈИР МКТ БиХ	2 ⁴⁸	3 (2 редовне ревизије и 1 накнадна ревизија)	10	- Обрачун накнада за коришћење радиофреквентног спектра; - Обрачун накнада по основу издатих дозвола за нумерацију; - Накнадне ревизије;
17.	Министарство безбједности БиХ - ЈИР МБ БиХ	1	4 (2 редовне и 2 накнадне ревизије)	6 препорука	- AFIS систем; - DMS систем; - Накнадне ревизије;
18.	Дирекција за координацију полицијских тијела – ЈИР ДКПТ БиХ	2	4 редовне ревизије	11 препорука	- Провођење Методологије о распоређивању запослених у платне разреде; - Јавне набавке; - Коришћење службених возила; - Складишта;
19.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - ЈИР БХАНСА	1	5 (3 редовне и 2 накнадне ревизије)	7 препорука	- Обрачун пореза и доприноса на плате и обрачун плата; - Коришћење службених телефона; - Послови Одсјека за правне послове; - Накнадне ревизије;
20.	Радио-телевизија БиХ – ЈИР БХРТ	2	4 (3 редовне и 1 накнадна ревизија)	22 препоруке	- Процес планирања и извјештавања; - Политике и процес заштите имовине и запослених; - Уговори о дјелу; - Накнадна ревизија;
УКУПНО у 2021.		42	133*	457	-
УКУПНО у 2020.		40	100**	302	-
Напомена:					
*Збир од 133 интерних ревизија чини 74 редовних, 56 накнадних и 3 <i>ad hoc</i> интерне ревизије					
**Збир од 100 интерних ревизија чини 50 редовних, 47 накнадних и 3 <i>ad hoc</i> интерне ревизије					

У 133 извјештаја интерне ревизије сачињених у току 2021. године, од којих је укупно 77 редовних и *ad hoc* ревизија, дато је 457 препорука од стране 20 јединица интерне ревизије, колико их је укупно и успостављено закључно са 31.12.2021. године.

⁴⁸ До 12.09.2021. године ЈИР МКТ БиХ била је у потпуности кадровски попуњена (Руководилац ЈИР и ИР), када је због преласка у другу институцију интерног ревизора, остала упражњена наведена позиција.

Генерално, највећи број препорука које су интерни ревизори у својим извјештајима у 2021. години дали односи се на препоруке везане за:

- унапређење процеса финансијског управљања и контроле,
- процес јавних набавки и реализацију уговора по основу јавних набавки и
- унапређење у високоризичним областима специфичним за рад институција.

Степен реализације препорука датих у извјештајима интерне ревизије у 2020. години по институцијама приказан је у наредној табели, док ће степен реализације препорука датих у 2021. години бити познат, након истека рока за њихову реализацију, у Годишњем консолидованом извјештају интерне ревизије за 2022. годину.

Табела бр. 4

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2020.	3	-	-	3	100%	-	-	-
		2021.	16	-	-	-	-	16	-	-
2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције (ЈИР ПС БиХ)	2020.	6	2	33,3%	1	17%	3	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Агенција за заштиту личних података у БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	1	-	-	-	-	1	-	-
4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама (ЈИР ПС БиХ)	2020.	5	3	60%	1	20%	-	1	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Централна изборна комисија БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	19	-	-	-	-	19	-	-
6.	Институција омбудсмана за људска права (ЈИР ПС БиХ)	2020.	6	1	17%	2	33%	-	3	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Службени лист БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	8	-	-	-	-	8	-	-
8.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	2	1	50%	-	-	1	-	-
9.	Фонд за повратак БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	1	1	100%	-	-	-	-	-
10.	Институт за нестала лица БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	10	2	20%	5	50%	1	2	-

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
11.	Министарство иностраних послова БиХ (ЈИР МИП БиХ)	2020.	Није вршена ревизија ⁴⁹							
		2021.	39	15	38%	3	7,7%	3	18	-
12.	Гранична полиција БиХ (ЈИР ГП БиХ)	2020.	14	7	50%	3	21%	-	4	-
		2021.	17	1	6%	-	-	16	-	-
13.	Државна агенција за истраге и заштиту (ЈИР СИПА БиХ)	2020.	26	7	27%	4	15%	10	5	-
		2021.	40	-	-	-	-	40	-	-
14.	Обавјештајно-безбједносна агенција (ЈИР ОБА БиХ)	2020.	5	5	100%	-	-	-	-	-
		2021.	3	3	100%	-	-	-	-	-
15.	Управа за индиректно опорезивање БиХ (ЈИР УИО БиХ)	2020.	31	30	97%	-	-	1	-	-
		2021.	73	-	-	-	-	73	-	-
16.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података (ЈИР IDDEEA БиХ)	2020.	15	12	80%	2	13,3%	-	1	-
		2021.	23	9	39%	2	8,7%	10	2	-
17.	Служба за заједничке послове институција БиХ (ЈИР СЗП БиХ)	2020.	24	19	79%	-	-	2	3	-
		2021.	44	-	-	-	-	44	-	-
18.	Суд БиХ (ЈИР Суда БиХ)	2020.	Није била успостављена ЈИР							
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
19.	Министарство финансија и трезора БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	7	4	57%	-	-	-	3	-
		2021.	5	3	60%	-	-	1	1	-
20.	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
21.	Агенција за статистику БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	3	1	33%	-	-	2	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	Дирекција за европске интеграције БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	1	1	100%	-	-	-	-	-
		2021.	3	3	100%	-	-	-	-	-

⁴⁹ ЈИР МИП БиХ је у потпуности кадровски попуњена у марту 2021. године, док је у 2020. години попуњена позиција руководиоца ЈИР.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука	Број реализованих	Реализоване препоруке	Број нереализованих	Нереализоване	Број препорука ИР којима	Дјелимично реализоване	Коментар
			интерне ревизије	препорука ИР	у %	препорука ИР	препоруке у %	није истекао рок за реализацију	препоруке ИР	
23.	Агенција за јавне набавке БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	3	2	67%	-	-	1	-	-
		2021.	4	3	75%	-	-	1	-	-
24.	Агенција за осигурање у БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	3	-	-	-	-	3	-	-
25.	Меморијални центар Сребреница – Поточари (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	6	2	33%	-	-	4	-	-
26.	Одбор државне службе за жалбе (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	2	100%	-	-	-	-	-
27.	Архив БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	1	50%	1	-	-
28.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	3	-	-	3	100%	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
29.	Уред за законодавство Савјета министара БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
30.	Агенција за државну службу БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
31.	Министарство одбране БиХ (ЈИР МО БиХ)	2020.	43	6	14%	12	28%	11	14	-
		2021.	32	-	-	-	-	32	-	-
32.	Министарство правде БиХ (ЈИР МП БиХ)	2020.	6	6	100%	-	-	-	-	-
		2021.	5	5	100%	-	-	-	-	-
33.	Правобранилаштво БиХ (ЈИР МП БиХ)	2020.	6	-	-	6	100%	-	-	-
		2021.	4	-	-	2	50%	2	-	-
34.	Високи судски и тужилачки савјет БиХ (ЈИР МП БиХ)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање у БиХ (ЈИР МЦП БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	8	2	25%	-	-	6	-	-
36.	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ (ЈИР МЦП БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
37.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2020.	14	11	79%	-	-	1	2	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Агенција за надзор над тржиштем БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2020.	7	4	57%	-	-	-	3	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
39.	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
40.	Канцеларија за ветеринарство БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
41.	Управа БиХ за заштиту здравља биља (ЈИР МСТЕО БиХ)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
42.	Министарство комуникација и транспорта БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2020.	10	10	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
43.	Агенција за поштански саобраћај БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2020.	11	11	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
44.	Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2020.	5	4	80%	-	-	1	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
45.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2020.	*	-	-	-	-	-	-	Ревизија покренута, али није окончана у 2020. г.
		2021.	10	5	50%	-	-	5	-	-
46.	Министарство безбједности БиХ (ЈИР МБ БиХ)	2020.	10*	9	-	-	-	-	-	*Податак из ГИ ИР МБ за 2020, док је у ГИ ИР МБ за 2021. наведен статус реализације за 9 препорука
		2021.	6	-	-	-	-	6	-	-
47.	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ (ЈИР ДКПТ БиХ)	2020.	3	2	67%	1	33%	-	-	-
		2021.	11	-	-	-	-	11	-	-

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
48.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби (ЈИР БХАНСА)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	7	5	71%	1	14%	1	-	-
49.	Радио-телевизија БиХ (ЈИР БХРТ)	2020.	23	-	-	23	100%	-	-	-
		2021.	22	-	-	-	-	22	-	-
УКУПНО у 2020. години			302	169	56%	61	20%	32	39	-
УКУПНО у 2021. години			457	62	-	14	-	358	23	-

У Табели бр. 4 приказани су подаци о укупном броју датих препорука и степену њихове реализације за сваку од институција у којој је вршена интерна ревизија у протекле двије године.

С обзиром да за већину препорука датих у 2021. години није истекао рок за реализацију, не може се израчунати коначан проценат учешћа реализованих и нереализованих препорука у укупном броју датих препорука за ову годину. Степен њихове реализације биће утврђен у наредном периоду.

На основу података из претходне табеле за 2020. годину уочава се да је више од половине укупно датих препорука реализовано (169 препорука или 56%), док је дјелимично реализовано 39 препорука, а за 32 препоруке још увијек није истекао рок за реализацију и за исте ће у наредном периоду бити утврђен степен реализације.

Процент нереализованих препорука у укупном броју препорука (302) датих у 29 институција БиХ, у којима је у 2020. години проведена редовна ревизија и дате препоруке, износи 20%.

Подаци из претходне табеле, на основу којих се уочава да једна трећина укупно датих препорука у извјештајима интерне ревизије у 2020. години (100 од 302) је или само дјелимично реализовано (39) или није уопште реализовано (61) упућују на потребу унапређења у овој области. Унапређење се може постићи бољом комуникацијом и јачом сарадњом између јединица интерне ревизије и руководства институција, с једне стране и јачањем сарадње између јединица интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ и ЦХЈ, са друге стране, уз константно унапређење и повећање квалитета услуга које јединица интерне ревизије пружа.

Такође, и руководство институција треба да је заинтересовано и мотивисано за услуге и препоруке интерне ревизије, те мора постојати и градити се повјерење у рад и кредибилност интерних ревизора. Писање извјештаја и давање препорука само по себи не смије бити циљ и сврха интерне ревизије, већ се кроз њих мора радити на унапређењу система финансијског управљања и контроле и стварања додатне вриједности у институцијама БиХ, што свакако треба бити постављено као циљ руководиоца институција и јединица интерне ревизије.

4.4. Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ

На основу претходно наведених података може се констатовати да је у досадашњем развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ постигнут напредак у смислу да се функција и улога интерне ревизије све јасније препознаје у институцијама БиХ, као дио укупног система интерних финансијских контрола јавног сектора БиХ (PIFC-a).

Функција интерне ревизије у институцијама БиХ јасно је дефинисана и утемељена Законом о интерној ревизији институција БиХ, те у једнообразној и усаглашеној методологији рада за интерне ревизоре, која укључује и стандарде интерне ревизије.

Начин организације јединица интерне ревизије у институцијама БиХ базиран је на децентрализованом моделу који је заснован на принципима "3Е" (економичност, ефективност и ефикасност), са јасно дефинисаним надлежностима јединица интерне ревизије у погледу вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Етичким кодексом интерних ревизора у институцијама БиХ, Повељом интерне ревизије, Приручником за интерну ревизију, Стандардима интерне ревизије и Споразумом о вршењу функције интерне ревизије дефинисана су, у институцијама БиХ, основна начела и односи пружаоца услуга – интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, с једне стране и корисника услуга интерне ревизије – менаџмента институција, с друге стране.

Услови за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије у институцијама БиХ темеље се на идентичним општим и додатним условима за запошљавање интерних ревизора у свакој од институција БиХ. Сви запослени интерни ревизори у институцијама БиХ испуњавају услове прописане Законом о интерној ревизији институција БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Такође, у систему интерне ревизије институција БиХ омогућено је поштовање принципа "иста плата за исти или сличан посао", а који подразумијева да запослени у институцијама Босне и Херцеговине који обављају исте или сличне послове примају исту основну плату, односно да ће се радна мјеста из различитих институција Босне и Херцеговине на којима се обављају слични послови сврстати у исти платни разред. Управо таква су радна мјеста интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Закључно са 31.12.2021. године 16 јединица интерне ревизије институција БиХ и ЈИР у јавном предузећу, од укупно 20 успостављених јединица интерне ревизије, успостављено је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, што подразумијева да је извршено усклађивање правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, у погледу описа послова интерне ревизије и услова за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, са релевантним прописима.

Двије институције, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Министарство безбједности БиХ, покренуле су, али још увијек нису окончале активности на усклађивању правилника о унутрашњој организацији. Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА је у јануару 2017. године успоставила интерну ревизију према правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије.

Функцију интерне ревизије у двије од напријед наведених институција, Министарству безбједности БиХ и БХАНСА-и, у 2021. години обављао је по један интерни ревизор, што није у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, нити са захтјевима Стандарда интерне ревизије.

У Табели бр. 5 дат је преглед предузетих активности на успостављању јединица интерне ревизије од стране институција БиХ које су обавезне успоставити интерну ревизију, као и преглед кадровске попуњености интерне ревизије у овим институцијама.

Табела бр. 5

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун. орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2021.	% попуњености ЈИР	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
2.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
3.	Министарство иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	3*	100%	*У марту 2021. попуњене 2 правилником предвиђене позиције интерног ревизора.
4.	Гранична полиција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
5.	Државна агенција за истраге и заштиту – СИПА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
6.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
7.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	-
8.	Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
9.	Служба за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
10.	Суд БиХ	ДА	ДА	*	*	2	2*	100%	*У септембру 2021. попуњене двије правилником предвиђене позиције у ЈИР (Суд БиХ није обавезан доставити правилник на усвајање СМ БиХ)

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2021.	% попуњености ЈИР	Коментар
11.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	3*	75%	*01.07.2021. упражњена позиција интерног ревизора ⁵⁰
12.	Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	3*	75%	*Од 24.05.2021. није попуњена позиција руководиоца ЈИР ⁵¹
13.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	1*	33,3%	*Нису попуњене двије позиције интерног ревизора ⁵²
14.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	*Није попуњена позиција 1 интерног ревизора ⁵³
15.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	*Није попуњена позиција 1 интерног ревизора ⁵⁴
16.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	*У септембру 2021. интерни ревизор престао са радом због преласка у другу институцију
17.	Министарство безбједности БиХ	ДА	ДА	*	НЕ	2**	1	50%	*Правилник у фази усвајања. Немамо податак да ли је упућен Савјету министара БиХ на усвајање. **Правилником предвиђен број извршилаца
18.	Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	ДА*	НЕ	2**	2**	**	*Правилник у јануару 2022. достављен Генералном секретаријату ради усвајања на сједници Савјета министара БиХ. **Попуњене 2 позиције интерног ревизора на основу важећег Правилника

⁵⁰ Интерном ревизору престао радни однос због преласка у другу институцију.

⁵¹ Руководиоцу ЈИР МО БиХ је 24.05.2021. престао радни однос, након што је стекао услове за одлазак у пензију.

⁵² До 02.09.2021. у ЈИР Министарства правде БиХ била је попуњена позиција једног интерног ревизора. Након што је испунио прописане услове за одлазак у пензију, интерном ревизору је 02.09.2021. престао радни однос и од тада је попуњена само позиција руководиоца ЈИР.

⁵³ МЦП БиХ је обавјестило ЦХЈ да је у новембру 2021. године покренуло конкурсну процедуру за попуњавање позиције интерног ревизора.

⁵⁴ МСТЕО БиХ је покренуло конкурсну процедуру за попуњавање упражњене позиције ревизора. До периода израде Извјештаја, нису окончане активности на кадровском попуњавању ЈИР МСТЕО БиХ.

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2021.	% попуњености ЈИР	Коментар
									који није усклађен са прописима из области ИР ⁵⁵
19.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	-	1*	-	*Попуњена позиција интерног ревизора на основу важећег Правилника који није усклађен са прописима из области ИР ⁵⁶
20.	Радио-телевизија БиХ	ДА	ДА	.*	.*	2	2	100%	*РТБиХ није обавезна достављати свој правилник СМ БиХ на сагласност

Из претходне табеле видимо да је, закључно са 31.12.2021. године, укупно 17 од 20 организација окончало процедуру измјене правилника о унутрашњој организацији и успоставило интерну ревизију у складу са прописима из области интерне ревизије, док укупно 11 организација⁵⁷ има у потпуности кадровски попуњену јединицу интерне ревизије.

Успостављање јединица интерне ревизије у складу са прописима из области интерне ревизије, што подразумијева усклађивање описа послова и услова за запошљавање особља интерне ревизије, те њихово квалитетно кадровско попуњавање неопходни су предуслови за даљи напредак у развоју и унапређивању функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Кадровска непопуњеност јединица интерне ревизије вишеструко утиче на стање и функционисање система интерне ревизије и то, с једне стране тако што смањује број и обим извршених ревизорских ангажмана, а с друге стране, што онемогућава досљедно поштовање Стандарда интерне ревизије који јасно дефинишу начин функционисања интерне ревизије, те уједно представљају и основ за оцјену квалитета рада интерне ревизије. У сврху процјене ефективности и ефикасности активности интерне ревизије и идентификовања могућности за њено унапређење, Стандарди интерне ревизије налажу доношење и одржавање Програма обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије који, између осталог, обухвата и стални надзор учинка активности интерне ревизије од стране руководиоца јединице интерне ревизије⁵⁸, као и екстерно оцјењивање од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача, које се проводи бар једном у пет година. Екстерно оцјењивање интерне ревизије

⁵⁵ ДКПТ је прибавила потребна мишљења на Правилник о унутрашњој организацији, који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са релевантним прописима и на који је ЦХЈ дала сагласност, и исти доставила у јануару 2022. године Генералном секретаријату СМ БиХ ради усвајања на сједници Савјета министара БиХ. Овим Правилником предвиђене су укупно 2 позиције и то: руководиоца ЈИР и интерни ревизор.

⁵⁶ БХАНСА је обавезна, у складу са Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 69/17), ускладити Правилник о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију са релевантним прописима.

⁵⁷ У претходном периоду је и јавно предузеће Радио-телевизија БиХ успоставило и попунило јединицу интерне ревизије, у складу са релевантним прописима.

⁵⁸ Поред сталног надзора учинка активности интерне ревизије, интерна оцјењивања укључују, према Стандардима интерне ревизије, и периодична самооцјењивања или оцјењивања која врше друга лица из организације која имају довољно познавања праксе интерне ревизије.

може дати праве резултате само у јединицама интерне ревизије које су у потпуности попуњене, тј. имају руководиоца јединице интерне ревизије и једног или више интерних ревизора. Поред овога, у јединицама интерне ревизије које нису у потпуности кадровски попуњене тешко је обезбиједити квалитетно вршење функције интерне ревизије, како током стратешког и годишњег планирања ревизорских ангажмана, тако и током њиховог провођења, на начин како то Закон о интерној ревизији у институцијама БиХ предвиђа.

4.5. Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ

ЦХЈ кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије институција БиХ и на основу сталне комуникације са особљем интерне ревизије, која се одвија кроз састанке, обуке, издавање мишљења и обавјештења на упите, врши, у складу са Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине⁵⁹ и користећи препоруке из Водича за оцјену квалитета интерне ревизије у јавном сектору⁶⁰, надзор над поштовањем методологије рада интерне ревизије и прати учинак јединица за интерну ревизију институција БиХ.

Напомињемо да наведена контрола коју проводи ЦХЈ, а која се одвија кроз континуирани увид у начин рада интерне ревизије на основу доступних података, није замјена за прописане повремене екстерне оцјене које требају проводити квалификовани независни оцјењивачи изван организације, како је то дефинисано Законом о интерној ревизији институција БиХ, Стандардима интерне ревизије и Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ. Како је ЦХЈ незаобилазан дио система интерне ревизије и као тијело које је одговорно за израду и провођење методологије интерне ревизије, увид у квалитет рада јединица интерне ревизије који врши ЦХЈ не може се сматрати у потпуности независним али се исти проводи ради давања смјерница и препорука за унапређење рада јединица интерне ревизије.

Такође, на основу расположивих података, а у складу са критеријумима дефинисаним Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ који ће почети са примјеном од 2022. године ЦХЈ треба да донесе и годишњи план за обављање периодичног прегледа квалитета, како је то предвиђено Правилником. План за обављање периодичног прегледа квалитета у 2023. години ЦХЈ ће донијети до 01.06.2022. године и исти објавити у оквиру годишњег плана рада ЦХЈ за предметну годину, како је то дефинисано одредбама Правилника.

Јединице интерне ревизије достављају ЦХЈ, кроз своје годишње извјештаје, информације и податке о: начину организације интерне ревизије, опису послова и услова за запошљавање у јединицама интерне ревизије, задацима и овлашћењима интерне ревизије, што документују достављањем извода из правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, потписаним Повељама интерне ревизије и Споразумима о вршењу функције интерне ревизије. На основу ових података, ЦХЈ прати усклађеност постојеће организације интерне ревизије, укључујући њена овлашћења, одговорности, дјелокруг рада, начин одобравања планова и извјештавања, са релевантним прописима интерне ревизије који регулишу ову област у институцијама БиХ, а тиме и да ли је обезбјеђена функционална независност интерне ревизије.

⁵⁹ Одлука о доношењу Правилника објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 74/21

⁶⁰ Водич је издат у марту 2016. године од стране Заједнице праксе за интерну ревизију (IACOP) мреже за Управљање јавном потрошњом – учење уз међусобну подршку (PEMPAL-a), која је покренута од стране Свјетске банке 2006. године и обухвата 21 земљу, доступан на www.pempal.org.

Јединице интерне ревизије достављају ЦХЈ, кроз годишње извјештаје, и своје планове рада одобрене од руководиоца институције, као и информације о свим извршеним интерним ревизијама, укључујући и информације о поштовању прописа током обављања ревизије. Кроз анализу ових података, ЦХЈ стиче, у одређеној мјери, увид у начин рада и вршења функције интерне ревизије и њеној усклађености са прописаном методологијом, Стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и осталим прописима из области интерне ревизије, те о учинку и квалитету вршења интерне ревизије. Такође, о начину функционисања и рада јединица интерне ревизије ЦХЈ се упознаје и информише и кроз одржавање састанака са особљем интерне ревизије у институцијама БиХ, достављене упите од стране јединица интерне ревизије, дискусије и питања интерних ревизора током обука, као и друге видове комуникације.

На основу извјештаја о обављеној континуираној професионалној едукацији (КПЕ) интерних ревизора у јединицама интерне ревизије, као и за примљених захтјева јединица интерне ревизије за признавање обука као КПЕ, ЦХЈ прати испуњавање обавезе усавршавања знања и вјештина од стране интерних ревизора, из подручја и области дефинисаних прописима из области КПЕ. Овим прописима дефинисан је начин и поступак испуњавања обавезе континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, како би кроз одржавање нивоа стручности и даљи професионални развој интерних ревизора био унапређен квалитет услуга које пружају.

У наредном табеларном прегледу дати су подаци, које су у својим годишњим извјештајима доставиле јединице интерне ревизије, о поштовању и придржавању прописане методологије рада, Етичког кодекса и Стандарда интерне ревизије током вршења интерне ревизије од стране интерних ревизора у јединицама интерне ревизије институција БиХ. Такође, дати су и подаци о провођењу интерне и екстерне оцјене квалитета и о сарадњи јединица интерне ревизије са Канцеларијом за ревизију институција БиХ.

Табела бр. 6

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
2.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
3.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	*	ДА	НЕ	ДА	*ЈИР кадровски попуњена у марту 2021. Интерно оцјењивање је планирано да се проводи у наредном периоду.
4.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	*Проводи се стални надзор активности ИР
5.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
6.	ЈИР Обавјештајно-безбједоносне агенције	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	*Проводи се стални надзор активности ИР
7.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА*	ДА	*Екстерна оцјена проведена у 2020. год. у оквиру <i>Twinning light</i> пројекта ЕУ
8.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
9.	ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
10.	ЈИР Суда БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА*	ДА	НЕ	ДА	*Стални надзор, прегледи, оцјене и праћење учинка су инкорпорирани у процедуре вршења функције ИР
11.	ЦЈИР Министарства финансија и трезора	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
12.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА*	ДА	НЕ	ДА	*Стални надзор и праћење учинка се континуирано проводе
13.	ЈИР Министарства правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА*	ДА	НЕ	ДА	*Стални надзор, прегледи, оцјене и праћење учинка су инкорпорирани у процедуре вршења функције ИР
14.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	Дјел имич но	ДА	ДА	ДА	ДА*	НЕ	ДА	*У 2021. није проведен надзор у поступку израде ревизорских извјештаја
15.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
16.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА*	ДА	НЕ	ДА	*Стални надзор се континуирано проводи у ЈИР
17.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	ДА	ДА	ДА	НЕ*	ДА	НЕ	ДА	*Рад у складу са Стандардима, без интерног оцјењивања
18.	ЈИР Дирекције за координацију послицијских тијела БиХ	ДА	ДА	ДА	НЕ*	Дјелим ично*	НЕ	ДА	*Није попуњена позиција руководиоца ЈИР, те стога нису створени услови за

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
									провођење интерне оцјене, а надзор се проводи у мјери у којој је то могуће.
19.	ЈИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	.. ⁶¹	*Није попуњена позиција руководиоца ЈИР, те стога нису створени услови за досљедно провођење интерне оцјене квалитета.
20.	ЈИР Радио-телевизије БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	.. ⁶²	-

Из претходне табеле уочава се да су интерни ревизори у свим јединицама интерне ревизије у току провођења ревизорских ангажмана поштовали и придржавали се прописане методологије рада, Стандарда интерне ревизије и Етичког кодекса.

Међутим, када је ријеч о провођењу интерне оцјене квалитета и сталног надзора над ревизорским ангажманом⁶³ које, према Стандардима интерне ревизије и прописаној методологији рада, врши руководилац јединице интерне ревизије, из претходне табеле уочава се да наведене процедуре у појединим јединицама нису уопште или су само дјелимично провођене. Наиме, према подацима добијеним у годишњим извјештајима, у јединицама интерне ревизије које су у потпуности кадровски попуњене вршена је у извјештајном периоду у потпуности или дјелимично интерна оцјена квалитета и надзор над ревизорским ангажманом, у складу са методологијом утврђеном у Приручнику за интерну ревизију и Правилнику о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ, док је у јединицама интерне ревизије које имају само једног интерног ревизора онемогућено досљедно провођење прописаних процедура.

Провођење сталног надзора над обављањем ревизорског ангажмана и интерно оцјењивање подразумијевају стално праћење активности и учинка интерне ревизије, као и периодично самооцјењивање, како би се осигурала усклађеност са Етичким кодексом и Стандардима интерне ревизије, а тиме осигурало и остварење циљева, захтјевани квалитет рада и унапређење активности интерне ревизије. Наведене активности подразумијевају и доношење програма обезбјеђења и унапређења квалитета који је обавезан сачинити и одржавати руководилац

⁶¹ Према Закону о БХАНСА-и, ревизију врши независна ревизорска агенција. Канцеларија за ревизију институција БиХ није обавезна да врши ревизију у БХАНСА-и.

⁶² У складу са Законом о јавном РТВ сервису БиХ, БХРТ има обавезу ангажовања једном годишње независне ревизорске фирме за обављање ревизије финансијских извјештаја, док Канцеларија за ревизију институција БиХ врши ревизију искључиво по закључку Парламентарне скупштине БиХ.

⁶³ Начин провођења сталног надзора над ревизорским ангажманом, који чини саставни дио интерног оцјењивања, детаљно је описан у Приручнику за интерне ревизоре у институцијама БиХ и Правилнику о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ.

јединице интерне ревизије, у складу са Стандардима интерне ревизије и Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ. Евиденција о обављеном надзору над провођењем ревизорских ангажмана и извршеном интерном и екстерном оцјењивању, као и прегледима које проводи ЦХЈ, документује се и чува, а резултати извршених оцјењивања саопштавају се руководиоцу институције и ЦХЈ приликом подношења годишњег извјештаја о раду, у складу са Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ.

Од 20 јединица интерне ревизије укупно пет јединица су доставиле ЦХЈ извјештај о обављеном интерном оцјењивању, који су сачиниле на основу успостављеног програма обезбјеђења и унапређења квалитета активности интерне ревизије од стране ових јединица, а то су: ЈИР Управе за индиректно опрезивање БиХ, ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту, ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, ЈИР IDDEEA-е и ЈИР Радио-телевизије БиХ.

У 2020. години у Јединици интерне ревизије Управе за индиректно опрезивање БиХ проведена је, у оквиру *Twining light* пројекта "Подршка развоју ефективне интерне контроле и ревизорског окружења у УИО БиХ" финансираног од стране Европске уније, екстерна оцјена квалитета функције интерне ревизије⁶⁴.

Напомињемо да екстерна оцјена квалитета, према Стандардима интерне ревизије, мора бити проведена од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача који су изван организације, уз поштовање одредби Правилника⁶⁵ којим је дефинисан начин и процедура избора екстерног оцјењивача.

Све јединице интерне ревизије, које су успостављене у институцијама БиХ у којим Канцеларија за ревизију институција БиХ врши ревизију⁶⁶, констатовале су да су сарађивале са ревизорима Канцеларије за ревизију институција БиХ, како кроз размјену ревизорске документације и ревизорских извјештаја, тако и кроз подршку провођењу датих препорука за унапређење система PIFC-а.

На основу наведених података посебно истичемо податак да, у јединицама интерне ревизије које нису кадровски у потпуности попуњене, ангажовања интерних ревизора нису надзирана и усмјеравана на одговарајући начин, а што је неопходно како би се обезбједило остварење циљева, осигурање квалитета и развој запослених, како је то предвиђено релевантним прописима. Такође, указујемо и на чињеницу да се не може очекивати иста покривеност подручја пословања институције ревизијама, у институцијама за које су надлежне јединице које нису у потпуности кадровски попуњене, као у институцијама у којима услуге интерне ревизије пружају кадровски у потпуности попуњене јединице, а тиме и на већу изложеност неоткривању значајних ризика који могу угрозити пословање институције.

⁶⁴ На основу добијене сагласности руководиоца УИО БиХ, руководиоца ЈИР затражио је од експерата *Twining light* пројекта ЕУ да изврши екстерну оцјену функције ИР. Иста је проведена у периоду септембар – децембар 2020, у форми самооцјењивања које је провео руководиоца ЈИР са независном екстерном потврдом. У Извјештају о екстерном оцјењивању дата је потврда да је функција ИР у УИО БиХ у складу са Међународним стандардима ИР ("генерално усаглашена").

⁶⁵ Правилник о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ, ступио на снагу 01.01.2022. године (Одлука о доношењу Правилника објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 74/21).

⁶⁶ Нису укључене интерна ревизија БХАНСА-е и ЈИР БХРТ у којим, према релевантним законима, екстерну ревизију врши независна ревизорска агенција, а Канцеларија за ревизију институција БиХ није обавезна да врши ревизију у овим организацијама.

Узимајући у обзир искуства других земаља у провођењу контроле квалитета, те уважавајући одређене специфичности јединица интерне ревизије у институцијама БиХ⁶⁷, ЦХЈ је у претходном периоду у сарадњи са експертима Пројекта ЕУ "PIFC-3" окончала активности на припреми методологије којом су прецизно дефинисане процедуре провођења контроле квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ. Правилник о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине објављен је у децембру 2021. године.

Правилник је припремљен у складу са Стандардима интерне ревизије и прописима из области интерне ревизије у институцијама БиХ, и исти даје потребне смјернице и појашњења начина провођења како интерне оцјене квалитета, ради што квалитетнијег вршења надзора и идентификовања могућности за подизање квалитета услуга које пружају јединице интерне ревизије, тако и екстерне оцјене квалитета у сврху дефинисања једнообразног начина њеног провођења у свим јединицама. Такође, Правилник дефинише и начин провођења контроле квалитета коју врши ЦХЈ у сврху праћења примјене релевантних прописа.

У Табели бр. 7 дат је преглед јединица интерне ревизије које су у току 2021. године извршиле ревизије у организацијама, чији преглед је дат у табелама бр. 2, 3 и 4, заједно са подацима о укупном броју извршених ревизија и датих препорука по јединици интерне ревизије, укупном броју дана које су ЈИР провеле на вршењу ревизија, као и о подручјима ревидирања.

⁶⁷ Глобални институт интерних ревизора (*The Institute of Internal Auditors*) је дао одређене препоруке у Водичу за примјену (Стандард 1320 – Извјештавање о Програму обезбјеђења и унапређења квалитета, МОПП) за провођење самопроцјене, у зависности од броја интерних ревизора у ЈИР и зрелости активности интерне ревизије.

Табела бр. 7

Р. бр.	Назив ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја ИР у 2021.	Број датих препорука ИР у 2021.	Број остварених ревизорских дана ⁶⁸ ЈИР	Број ревизорских дана ЈИР по извјештају (колона 6 / 4)	Подручја ревидирања у 2021.години
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	2	10	44	450 ⁶⁹	45	- Законодавно-правне активности; - Сачињавање годишњег финансијског извјештаја; - Правдање путних налога и потребне документације; - ИТ систем; - Јачање свијести грађана о правима на заштиту личних података; - Јавне набавке; - Накнадне ревизије;
2.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	2	7	13	395	56	- Примјена Методологије за прелазак у виши платни разред; - Употреба службених возила; - Накнадне ревизије;
3.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	3 ⁷⁰	7 ⁷¹	39	567	81	- Обрачун плата и накнада; - Управљање визама и путним листовима; - Обуке запослених; - Управљање имовином; - Уговорене услуге у сједишту МИП-а; - Канцеларијско пословање;
4.	ЈИР Граничне полиције БиХ	2	6 ⁷²	17	390	65	- Набавно пословање; - Систем ФУК-а у Граничној полицији; - Идаци за текуће одржавање; - Накнадне ревизије;
5.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту БиХ	2	6	40	378 ⁷³	63	- Стална средства; - Канцеларијско пословање, - Систем ФУК-а; - Накнадне ревизије;
6.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенције БиХ	2	4	3	380	95	- Планирање и извршење буџета; - Употреба службених телефона; - Употреба спец. службених возила; - Боловања и изречене мјере самоизолације запослених (COVID-19);

⁶⁸ Подаци добијени из годишњих извјештаја јединица интерне ревизије

⁶⁹ Руководилац ЈИР ПС БиХ је, поред планираних активности ЈИР, учествовао и у изради PIFC апликације кроз активно учешће у тестирању функционалности апликације.

⁷⁰ У марту 2021. године попуњене двије позиције интерног ревизора, те је тиме у потпуности кадровски попуњена ЈИР МИП БиХ.

⁷¹ Проведена је и пилот ревизија у тестној верзији PIFC апликације, под менторством експерата Пројекта;

⁷² Поред наведеног броја ревизија, у извјештајном периоду покренута је и још једна ревизија која је предвиђена Годишњим планом. Иста ће бити окончана, према Извјештају ЈИР, у фебруару 2022. године.

⁷³ Руководилац ЈИР СИПА-е је, поред планираних активности ЈИР, учествовала и у изради PIFC апликације кроз активно учешће у тестирању функционалности апликације.

7.	ЈИР Управе за индиректно опрезивање БиХ	4	7	73	813	116	<ul style="list-style-type: none"> - Управљање континуитетом пословања УИО; - Управљање заштитом и спасавањем од природних и других несрећа у УИО; - Управљање процесом селективитета робе у царинском поступку; - Развој система ФУК у УИО; - Накнадне ревизије;
8.	ЈИР Агенције за идентификационе документе, евиденцију и размјену података	2	7	23	389	56	<ul style="list-style-type: none"> - Управљање основним средствима; - Благајничко пословање; - Праћење реализације уговора по окончаном поступку јавних набавки; - Накнадне ревизије;
9.	ЈИР Службе за заједничке послове БиХ	2	7	44	389	56	<ul style="list-style-type: none"> - Израда, доношење и управљање интерним актима; - Набавка прехранбених артикала и пића; - Набавка униформи и обуће за запослене; - Управљање залихама и складишно пословање; - Набавка хигијенско потрошног материјала; - Накнадне ревизије;
10.	ЈИР Суда БиХ	2 ⁷⁴	1	2	102	102	- Коришћење и одржавање службених возила.
11.	ЈИР Министарства финансија и трезора БиХ	3 ⁷⁵	18	36	669	37	<ul style="list-style-type: none"> - Управљање ризицима; - Накнадне ревизије;
12.	ЈИР Министарства одбране БиХ	3 ⁷⁶	17	32	718	42	<ul style="list-style-type: none"> - Подношење захтјева за поврат и обрачун ПДВ-а; - Реализација уговора за мед. услуге; - Утрошак средстава по основу коришћења мобилних телефона и бизнис картица; - Реализација хитних набавки; - Реализација уговора за набавку одјеће и униформи; - Подношење захтјева за рефундацију трошкова путовања; - Реализација уговора за услуге осигурања запослених; - Управљање и располагање моторним возилима; - Накнадне ревизије;

⁷⁴ ЈИР Суда БиХ је успостављена и кадровски попуњена у септембру 2021. године.

⁷⁵ У ЈИР МФТ БиХ су до 30.06.2021. године биле попуњене све 4 правилником предвиђене позиције. Од 01.07.2021. један ревизор је престао са радом због преласка у другу институцију.

⁷⁶ До 24.05.2021. године у ЈИР МО БиХ била је попуњена и позиција руководиоца ЈИР, који је стекао услове за одлазак у пензију.

13.	ЈИР Министарства правде БиХ	2 ⁷⁷	5	9	252 ⁷⁸	50	- Планирање и извршење буџета; - Обрачун и исплата плата и накнада; - Накнадне ревизије;
14.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	2	4 ⁷⁹	15	227	57	- Јавне набавке; - Накнадне ревизије;
15.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	2	5	11	338	68	- Стратешко планирање; - Управљање људским ресурсима; - Накнадне ревизије;
16.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта БиХ	2 ⁸⁰	5	10	350	70	- Обрачун накнада за коришћење радиофреквентног спектра; - Обрачун накнада по основу издатих дозвола за нумерацију; - Накнадне ревизије;
17.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	1	4	6	200	50	- AFIS систем; - DMS систем; - Накнадне ревизије;
18.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ	2	4	11	418	104	- Провођење Методологије о распоређивању запослених у платне разреде; - Јавне набавке; - Коришћење службених возила; - Складишта;
19.	ЈИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби–БХАНСА	1	5	7	94	19	- Обрачун пореза и доприноса на плате и обрачун плата; - Коришћење службених телефона; - Послови Одсјека за правне послове; - Накнадне ревизије;
20.	ЈИР Радио-телевизије БиХ	2	4	22	435	109	- Процес планирања и извјештавања; - Политике и процес заштите имовине и запослених; - Уговори о дјелу; - Накнадна ревизија;
УКУПНО У 2021. години		41⁸¹	133*	457	7.954⁸²	60	*74 редовне, 56 накнадних и 3 ad hoc ревизије
УКУПНО У 2020. години		40	100**	302	6.912⁸³	69	**50 редовних, 47 накнадних и 3 ad hoc ревизије

⁷⁷ У ЈИР МП БиХ су до 02.09.2021. године биле попуњене 2 позиције. Од наведеног датума је попуњена само позиција руководиоца ЈИР због одласка у пензију интерног ревизора.

⁷⁸ Руководилац ЈИР МП БиХ је, поред планираних активности ЈИР, учествовала и у изради PIFC апликације кроз активно учешће у тестирању функционалности апликације.

⁷⁹ Годишњим планом ЈИР МЦП БиХ планирано је провођење једне ревизије у МЦП БиХ која ће, према подацима из Извјештаја ове ЈИР, бити окончана и сачињен ревизорски извјештај у 2022. години.

⁸⁰ У ЈИР МКТ БиХ су до 12.09.2021. године биле попуњене обе Правилником о унутрашњој организацији предвиђене позиције (Руководилац ЈИР и ИР). Интерни ревизор је престао са радом у овој ЈИР (12.09.2021) због преласка у другу институцију.

⁸¹ Укупан број ревизора на дан 31.12.2021. године.

⁸² Укупан број проведених радних дана, за 20 јединица интерне ревизије, на провођењу интерних ревизија и осталих активности интерне ревизије.

⁸³ Укупан број проведених радних дана на провођењу интерних ревизија и осталих активности интерне ревизије, за 18 јединица интерне ревизије колико их је укупно доставило овај податак у свом извјештају, заједно са образложењем одступања остварених од планираних ревизорских дана.

Табела број 7. даје приказ неких од показатеља успјешности, на основу којих се може пратити рад појединачно сваке јединице интерне ревизије у извјештајном периоду, те дјелимично и анализирати у односу на утврђени просјек у погледу броја обављених ревизија, датих препорука и утрошеног времена на провођењу ревизија, на нивоу јединица интерне ревизије институција БиХ за претходне двије године. Ови подаци требају послужити руководиоцима јединица интерне ревизије приликом самопроцјене ефикасности рада јединице у сврху побољшања искориштености расположивих капацитета.

На основу података из претходне табеле уочава се да је у 2021. години, од стране 20 јединица интерне ревизије извршено укупно 133 ревизије у којима је дато 457 препорука, што у односу на 2020. годину, када је 19 јединица интерне ревизије сачинило 100 извјештаја и дало укупно 302 препоруке, представља повећање просјечног броја извршених ревизија по јединици интерне ревизије, за око 1 ревизију. Са 5,3 ревизије по јединици интерне ревизије, колико су у просјеку провеле јединице интерне ревизије у 2020. години, дошло је до благог повећања на 6,6 ревизија по јединици интерне ревизије у 2021. години.

Међутим, просјечан број датих препорука у једној ревизији⁸⁴ је остао скоро идентичан у односу на претходну годину и износи 5,9 препорука по ревизији (2021. година), док је у 2020. години овај број износио 5,7.

У 2021. години је у 133 обављене интерне ревизије учествовао укупно 41 интерни ревизор, на основу чега произилази да је просјечан број обављених ревизија по интерном ревизору 3,2. У поређењу са 2020. годином, када је обављено укупно 100 интерних ревизија у којима је учествовало укупно 37⁸⁵ интерних ревизора, што у просјеку износи 2,7 ревизије по интерном ревизору, дошло је до повећања броја проведених ревизија по интерном ревизору за 19% или за 0,5 ревизија.

У претходној табели наведени су и подаци о укупно оствареном броју ревизорских дана за сваку од јединица интерне ревизије у 2020. и 2021. години. Овај број представља укупан број радних дана који је особље интерне ревизије у јединици интерне ревизије провело на вршењу ревизија и провођењу осталих активности интерне ревизије и исти не укључује обавезну едукацију интерних ревизора, као ни друге врсте одсуства са посла. У јединицама интерне ревизије које врше функцију интерне ревизије у више институција, овај број се односи на све институције из њихове надлежности у којима су вршиле ревизију. Број ревизорских дана јединица интерне ревизије разликује се између јединица, како због разлике у броју особља интерне ревизије, тако и због разлике у одсуству с посла интерних ревизора.

Такође, из претходне табеле виде се и подаци о просјечном броју ревизорских дана јединица по ревизији за 2020. и 2021. годину. Овај број, такође, се разликује између јединица, а исти, поред броја особља интерне ревизије и одсуства с посла интерних ревизора, зависи и од броја укупно извршених ревизија. На број ревизија, који у току године реализују јединице, утиче више фактора, од којих су најзначајнији: адекватност годишњег планирања рада ЈИР, попуњеност позиције руководиоца ЈИР и интерног ревизора, врсте ревизија (накнадне ревизије трају знатно краће од редовних или *ad hoc* ревизија), сложеност подручја ревидирања, обим ревизије, стечено искуство

⁸⁴ Нису укључене накнадне ревизије у којима се утврђује да ли су проведене препоруке дате у претходним ревизијама.

⁸⁵ Нису укључени: руководилац ЈИР СЗП и ИР МЛП БиХ који су почели са радом крајем 2020. године и руководилац ЈИР МП БиХ због породилског одсуства.

интерних ревизора, те провођење истих тема ревизија у другим институцијама (односи се на ЈИР које врше интерну ревизију у више институција).

У јединицама које немају попуњену позицију руководиоца јединице интерне ревизије, а то су: Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела, Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби и од маја 2021. године Министарство одбране БиХ, интерни ревизори обављају и послове руководиоца ЈИР, везано за сачињавање планова интерне ревизије и периодичних извјештаја.

4.6. Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ

Континуирана професионална едукација (КПЕ) интерних ревизора представља свеобухватан процес у којем интерни ревизори у институцијама БиХ одржавају ниво своје стручности и квалитет услуга које пружају, те исте развијају и надограђују усвајањем нових знања кроз даљи професионални развој.

Законом о интерној ревизији институција БиХ и Повељом интерне ревизије дефинисана је обавеза руководиоца јединице интерне ревизије да обезбиједи висок квалитет активности интерне ревизије и да ради на обезбјеђењу потребних обука интерних ревизора, што укључује припрему и достављање годишњег плана обуке руководиоцу институције ради одобравања и обезбјеђења његовог провођења.

Обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ дефинишу сљедећи прописи:

- Стандарди интерне ревизије и то:
 - Стандард 1230 - *Континуирано професионално усавршавање* - прописује да су интерни ревизори дужни да унапређују своје знање, вјештине и остале способности кроз континуирано професионално усавршавање.
 - Стандард 1210 - *Стручност* - налаже да интерни ревизори морају посједовати знање, вјештине и друге способности потребне за извршавање њихових дужности.
- Етички кодекс;
Једно од начела Етичког кодекса јесте "*Компетентност интерних ревизора*" која, између осталог, налаже да интерни ревизори пружају само оне услуге за које имају потребна знања, вјештине и искуство, али и да су обавезни да континуирано унапређују своју стручност, ефективност и квалитет својих услуга.
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ;
Програм дефинише обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ, врсте континуиране професионалне едукације, те обавезу извјештавања и вођења евиденције о КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије. ЦХЈ је обавезна, у складу са Програмом, да на основу извјештаја јединица интерне ревизије води регистар КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ.
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ;

Одлука дефинише начин бодовања сваке од врста КПЕ које су дефинисане Програмом, минималан број бодова који су интерни ревизори у институцијама БиХ обавезни да остваре на годишњем нивоу, као и начин признавања континуиране професионалне едукације обука које организују домаћи и/или међународни пружаоци услуга/извођачи обука.

- Упутство о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ;
Упутство дефинише начин пријављивања интерних ревизора на обуке из области КПЕ, документацију која је неопходна за признавање обука као КПЕ, начин вођења евиденције о КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије и извјештавања ЦХЈ о КПЕ интерних ревизора.

Наведеним прописима дефинисано је и да ЦХЈ припрема и/или организује обуке везане уз теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ и доставља интерним ревизорима у институцијама БиХ информације о одржавању обука које организује самостално или у сарадњи са домаћим или међународним пружаоцима услуга/извођачима обука. На основу достављених захтјева јединица интерне ревизије ЦХЈ даје, такође, у складу са наведеним прописима, мишљење о испуњавању услова за бодовање и прихватљивост обука које организују домаћи и/или међународни извођачи обука, као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ.

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у складу са прописима из области КПЕ, организовала обуке које су предвиђене Планом и програмом обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2021. годину, који је донијела ЦХЈ и који је објављен на веб страници Министарства финансија и трезора БиХ у дијелу који се односи на ЦХЈ. Уважавајући препоруке о поштовању епидемиолошких мјера, обуке су организоване у форми вебинара и то: двије обуке из области интерне ревизије и једна тродневна обуку из области финансијског управљања и контроле током које су презентоване обје предвиђене теме Планом и програмом обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2021. годину.

Поред наведених обука и Координациони одбор ЦХЈ одржао је у децембру 2021. године конференцију на тему "Презентација PIFC апликације, са посебним освртом на модул интерна ревизија", која је дио континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ.

Према евиденцијама о присуству, на свакој од обука које су организовали ЦХЈ и Координациони одбор ЦХЈ учествовало је у просјеку 41 интерни ревизор из институција БиХ, укључујући и особље ЦХЈ задужено за област развоја система интерне ревизије, односно кроз све обуке које су ЦХЈ и Координациони одбор ЦХЈ организовали из области интерне ревизије у 2021. години прошло је укупно 165 полазника. Организовањем наведених обука омогућено је интерним ревизорима у институцијама БиХ да испуне обавезу стручног усавршавања, у складу са прописима из области КПЕ, по основу похађања обука које организује или подржава ЦХЈ.

Такође, у извјештајном периоду ЦХЈ је издала укупно 92 мишљења о испуњавању услова за бодовање обука које организују други извођачи обука.

Од укупног броја особља интерне ревизије у институцијама БиХ (44⁸⁶), у извјештајном периоду обавеза континуиране професионалне едукације односила се на 39 запослених. На основу достављених извјештаја о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ за 2021. годину, утврђено је да укупно троје од укупног особља интерне ревизије у институцијама БиХ није испунило обавезу КПЕ⁸⁷. С обзиром на значај КПЕ и развоја интерних ревизора и њихових компетенција, оваквим ситуацијама ће се морати посветити

⁸⁶ У овај број је укључено и троје запослених у Одсјеку за развој система интерне ревизије ЦХЈ.

⁸⁷ Руководилац ЈИР МФТ БиХ, један интерни ревизор у ЈИР МФТ БиХ и интерни ревизор у ЈИР МСТЕО БиХ.

додатна пажња у циљу испуњавања захтјева прописа о КПЕ и стандарда интерне ревизије, а како се квалитет услуга интерне ревизије не би доводио у питање.

Јединице интерне ревизије су у својим годишњим извјештајима извјестиле да су, у складу са одобреним плановима обука интерних ревизора од стране руководиоца институција, обезбјеђена и потребна средства за похађање истих у свим институцијама осим у Парламентарној скупштини БиХ, у којој у извјештајном периоду нису прецизно алоцирана средства за потребе Јединице у оквиру одобреног буџета, те је похађање обука интерних ревизора зависило од расположивих средстава. С тим у вези напомињемо да је Законом о интерној ревизији институција БиХ дефинисано да ће јединице интерне ревизије у оквиру буџетског корисника имати буџетску алокацију, која се може идентификовати и преко које се могу пратити расходи у вези са извршавањем активности успостављених Законом.

Напомињемо да су интерни ревизори обавезни, у складу са Стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и прописима из области континуиране професионалне едукације, да унапређују своје знање, вјештине и друге способности потребне за извршавање активности интерне ревизије, кроз континуирану професионалне едукацију. Стицање одговарајућег стручног образовања, сертификата, тренинга и обављање других видова прописане едукације, помаже интерним ревизорима да развијају ниво вјештина и искуства, који се захтјева како би стручно обављали своје професионалне обавезе, те тиме допринијели унапређењу пословања организације.

Уколико интерни ревизори не посједују довољно знања и вјештине, потребне за квалитетно извршавање њихових дужности, може се довести у питање да ли су ангажмани интерних ревизора обављени стручно и да ли доприносе унапређењу управљачких и контролних механизма, дајући препоруке и савјете у вези са активностима које су предмет ревидирања.

4.7. Унапређење система интерне ревизије

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2021. годину дао је, поред прегледа стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, и кумулативне податке о извршеним интерним ревизијама у извјештајном периоду. Ефекти интерне ревизије који су обухваћени консолидованим извјештајем, огледају се у квантитету и квалитету препорука које дају јединице интерне ревизије у смислу унапређења пословања и функционисања институција БиХ. Такође, ефекти интерне ревизије огледају се и у оствареном напретку у успостављању и доградњи система јавне интерне финансијске контроле и интерне ревизије, као и квалитету савјетодавних услуга које интерна ревизија пружа менаџменту институција.

Резултати рада интерне ревизије огледају се у давању квалитетних препорука, са једне стране, али и у реализацији датих препорука и унапређењу система финансијског управљања и контроле у институцијама које имају успостављену функцију интерне ревизије, с друге стране. У наредном периоду очекује се даљи напредак у овој области, како кроз повећање обима и квалитета ревизорских извјештаја и препорука које интерни ревизори дају, тако и кроз даље успостављање и јачање система интерне ревизије и њених капацитета у институцијама БиХ.

Од руководиоца јединица интерне ревизије очекује се да посебну пажњу посвете унапређењу процеса планирања, што подразумијева усмјеравање активности интерне ревизије у подручја у којима се, на основу свеобухватне анализе пословања и управљања ризицима, идентификују слабости интерних контрола, али такође и повећање ефикасности и учинка саме ревизије, кроз

пораст броја планираних и извршених ревизија. Унапређење процеса планирања је предуслов за повећање доприноса интерне ревизије остварењу циљева институције и бољој усклађености пословања са прописима, што се може постићи кроз бољу искориштеност ревизорских ресурса, пораст броја ревидираних подручја и датих препорука за отклањање утврђених слабости.

Додатни ефекти интерне ревизије умногоме ће зависити и од ефикасности и ефективности кадровског попуњавања и организационог усклађивања јединица које нису у потпуности или попуњене или успостављене са релевантним прописима, с једне стране, али исто тако и од спремности менаџмента и интерних ревизора за даљи напредак на развоју функције интерне ревизије у институцијама БиХ, али и развоју целокупног концепта PIFC-а.

Важан задатак и изазов за ЦХЈ и јединице интерне ревизије у наредном периоду ће свакако бити и досљедно провођење контроле квалитета рада интерне ревизије, у складу са Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ који је припремљен у складу са захтјевима Стандарда интерне ревизије и примјерима добре праксе. Наведени Правилник представља резултат заједничког рада ЦХЈ и експерата ЕУ Пројекта "PIFC-3", којим је детаљно дефинисан начин провођења контроле сваког од учесника у овом процесу, како руководиоца јединица интерне ревизије, тако и ЦХЈ и екстерних оцјењивача. Одлука о доношењу Правилника је објављена у децембру 2021. године.⁸⁸

Једна од активности која се, такође, реализује у оквиру Пројекта ЕУ "PIFC-3" јесте и израда и увођење одговарајућег софтвера као техничке подршке процесу провођења интерне ревизије у институцијама БиХ, који ће с једне стране олакшати и допринијети већој ефикасности интерне ревизије, док ће, с друге стране, унаприједити поступак интерне контроле квалитета, кроз стални надзор и усмјеравање рада интерних ревизора. Такође, софтвер ће омогућити и успостављање базе података у јединицама интерне ревизије, што ће значајно унаприједити ефикасност годишњег и периодичног извјештавања интерне ревизије.

Након што је објављен Правилник, као и нови – ажурирани Приручник за интерну ревизију у институцијама БиХ⁸⁹, те окончане активности на изради тестне верзије софтвера, ЦХЈ је у сарадњи са експертима Пројекта "PIFC-3" организовала у току 2021. године обуке за интерне ревизоре, како би кроз презентације и практичне примјере олакшали примјену наведених методологија и апликативних рјешења у току пружања услуга интерне ревизије.

Из свега изнесеног у овом Извјештају, примјетно је да је у претходном периоду учињен додатни напредак у успостављању и развоју система интерне ревизије, који се огледа у припреми, објављивању и примјени прописа којима се дефинише систем интерне ревизије и функционалног успостављања система интерне ревизије од стране ЦХЈ, с једне стране, али и у квалитету вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ, с друге стране.

Ипак, степен напретка у овој области, од стране институција БиХ, би могао и морао бити на знатно већем нивоу, чиме би се дао додатни подстрек у развоју ове области и приближавању Босне и Херцеговине и њеног система јавне интерне финансијске контроле европским вриједностима.

⁸⁸ У "Службеном гласнику БиХ" број 74/21 и на веб страници ЦХЈ.

⁸⁹ Одлука о доношењу Приручника објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 73/21.

5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025 година у дијелу који се односи на интерну ревизију и Оперативног годишњег акционог плана Стратегије за 2021. годину

5.1. Основи Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025 година и информација о њеној реализацији

Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025 година (Стратегија) усвојио је Савјет министара БиХ, на својој 8. сједници одржаној 11.06.2020. године. Стратегија је израђена у оквиру Пројекта ЕУ "P1FC-3", кроз заједничку сарадњу експерата Пројекта и ЦХЈ, у складу са оквирним стратешким документом који је одобрио Координациони одбор централних јединица за хармонизацију.

Стратегија представља наставак опредјељења Савјета министара БиХ за даље јачање предуслова за законски усклађено, ефикасно, транспарентно и одговорно управљање јавним финансијама. Дјелотворан систем интерних финансијских контрола доприноси јачању фискалне дисциплине, већој транспарентности и одговорности, те примјени принципа "вриједност за новац" у управљању јавним средствима. Стратегија се односи на период 2020-2025 година и представља трећи стратешки документ из области интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

Стратегијом је дефинисан свеобухватан стратешки циљ *"да се кроз функционалан и дјелотворан систем P1FC-а ублаже кључни ризици у пословању институција Босне и Херцеговине"*, који је даље разрађен на конкретне стратешке циљеве и оперативне мјере за унапређење система финансијског управљања и контроле, система интерне ревизије и мониторинга и извјештавања о систему интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

У области система интерне ревизије у институцијама БиХ Стратегијом је дефинисан циљ даљег развоја овог система, а то је: *"ефикасно коришћење ресурса интерне ревизије и остваривање додате вриједности у складу са међународним стандардима"*.

У области мониторинга и извјештавања о P1FC-у потребно је, у складу са Стратегијом, *"унаприједити праћење ефективности P1FC-а од стране ЦХЈ МФТ БиХ и Савјета министара БиХ"*.

Саставни дио Стратегије је Акциони план, а исти садржи циљеве утврђене Стратегијом, мјере које је потребно предузети за њихову реализацију, период у којем се очекује реализација, носиоце активности, индикаторе успјешности и изворе финансирања утврђених мјера и активности. Стратегијом је предвиђена израда оперативних годишњих акционих планова рада за сваку календарску годину предвиђену Стратегијом. Садржај годишњег акционог плана изводи се из Акционог плана Стратегије и даје преглед активности које је потребно провести ради реализације предвиђених мјера.

Стратегијом је даље дефинисано да ће ЦХЈ извјештавати Савјет министара БиХ о реализацији Стратегије у оквиру редовног Годишњег консолидованог извјештаја о систему интерне ревизије у институцијама БиХ и Консолидованог извјештаја о систему финансијског управљања и контрола.

Напомињемо да реализација циљева и мјера предвиђених Стратегијом директно доприноси испуњавању захтјева на путу даље интеграције БиХ у Европску унију. Квалитетни системи

интерних контрола уједно су пресудан фактор за остваривање права приступа и кориштење предприступних фондова Европске уније.

У складу са Стратегијом и Акционим планом, ЦХЈ је благовремено припремила оперативни годишњи акциони план за 2021. годину, те у складу с истим предузела потребне кораке на реализацији утврђених циљева.

5.2. Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2021. годину

ЦХЈ је, у складу са Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025⁹⁰, донијела Одлуку о доношењу Оперативног годишњег акционог плана Стратегије за 2021. годину (у даљем тексту: "Оперативни годишњи акциони план"), која је објављена на веб страници ЦХЈ. Наведеном Одлуком предвиђено је да ће ЦХЈ у посебном дијелу годишњих консолидованих извјештаја о систему интерне ревизије и финансијског управљања и контроле за 2021. годину извјестити Савјет министара БиХ о реализацији мјера и активности из Оперативног годишњег акционог плана.

Оперативни годишњи акциони план саставни је дио наведене Одлуке, а исти садржи циљеве утврђене Стратегијом, активности за реализацију утврђених циљева, носиоце активности, рокове за њихово провођење и индикаторе успјешности. Поред мјера и активности утврђених у акционом плану Стратегије, Оперативни годишњи план садржи и мјере и активности из оперативног акционог плана за 2020. годину које нису реализоване до краја 2020. године, због кашњења у усвајању Стратегије и због помјерања рокова за реализацију циљева Пројекта "PIFC-3".

У наставку је дат:

- преглед мјера и активности у области интерне ревизије које су утврђене Стратегијом, заједно са припадајућим редним бројем из Акционог плана, и
- преглед активности које је предузела ЦХЈ у извјештајном периоду, у оквиру појединачно сваке од планираних активности на реализацији постављеног циља у области интерне ревизије, а то је: *"Ефикасно коришћење ресурса интерне ревизије и остваривање додатне вриједности у складу са међународним стандардима"*.

ОБЛАСТ 2. Акционог плана Стратегије: Интерна ревизија

2.1. Обезбјеђење квалитета и информатичка подршка интерној ревизији у сврху испуњавања међународних стандарда;

2.1.А1. Ажурирати методологију рада интерне ревизије, базирану на ризицима;

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у сарадњи са Пројектом⁹¹, окончала активности на ажурирању методологије рада интерне ревизије - *Приручника за интерну ревизију у институцијама Босне и Херцеговине*, који је припремљен у складу са актуелним Међународним стандардима за интерну ревизију. Након што су окончане активности на изради Приручника, ЦХЈ је донијела Одлуку о доношењу Приручника која је објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 73/21. Приручник је доступан на веб страници МФТ БиХ, у дијелу који се односи на ЦХЈ.

⁹⁰ Усвојена на 8. сједници Савјета министара БиХ, одржаној 11.06.2020. године.

⁹¹ Пројекат ЕУ "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3)

2.1.A2. Развити методологију и алате за интерну процјену квалитета од стране руководиоца ЈИР, укључујући израду Програма обезбјеђења и унапређења квалитета;

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у сарадњи са Пројектом, окончала и активности на припреми Правилника за провођење обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и исти објавила Одлуком о доношењу Правилника (објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 74/21). Правилник даје детаљна појашњења поступка интерног оцјењивања квалитета које проводе руководиоци ЈИР, укључујући и израду програма обезбјеђења и унапређења квалитета. У оквиру Правилника дефинисани су и потребни "алати" (упитници и извјештаји) за провођење интерне оцјене квалитета ЈИР, који су објављени и доступни особљу интерне ревизије као прилог Правилнику⁹² и у оквиру PIFC апликације⁹³, у зависности од њихове форме и величине документа. Наведена методологија је у потпуности усклађена са Међународним стандардима за интерну ревизију који уређују област контроле квалитета и иста се примјењује од 01.01.2022. године.

2.1.A3. Обука и стручно усавршавање интерних ревизора, укључујући континуирани професионални развој;

ЦХЈ је донијела План и програм обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2021. годину који је објављен на веб страници Министарства финансија и трезора БиХ, у дијелу који се односи на ЦХЈ.

У извјештајном периоду ЦХЈ је у потпуности реализовала наведени План обука и то тако што је организовала двије обуке из области интерне ревизије и једну обуку из области ФУК-а којом су обухваћене двије теме, колико је укупно и предвиђено Планом.

Поред наведених обука, једну обуку из области интерне ревизије, а која се сврстава у КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ, организовао је и Координациони одбор ЦХЈ.

Такође, у извјештајном периоду ЦХЈ је, на основу достављених захтјева јединица интерне ревизије издала, у складу са прописима из области КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ, укупно 92 мишљења о бодовању обука као КПЕ интерних ревизора организованих од стране домаћих и страних пружалаца услуга.

На свим обукама које је организовала ЦХЈ и Координациони одбор ЦХЈ, ЦХЈ је предузела неопходне активности како би сви интерни ревизори у институцијама БиХ могли учествовати. Према евиденцијама о присуству на свакој од ових обука учествовао је у просјеку 41 интерни ревизор из институција БиХ (укључујући и особље ЦХЈ задужено за област развоја система ИР), односно кроз све обуке које су ЦХЈ и Координациони одбор ЦХЈ организовали у извјештајном периоду прошло је укупно 165 полазника.

2.1.A4. Развој и инсталација софтвера за управљање интерном ревизијом;

У извјештајном периоду ЦХЈ је активно учествовала и пружила потребну помоћ Пројекту у изради софтвера за управљање интерном ревизијом у институцијама БиХ (PIFC апликација) који се реализује у оквиру Пројекта ЕУ "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3). Помоћ и подршку у изради PIFC апликације пружило је и особље јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, кроз тестно испитивање свеобухватности и усклађености са методологијом рада, дајући приједлоге и сугестије за унапређење њене функционалности⁹⁴.

Такође, тестирање PIFC апликације извршено је и кроз пилот ревизију која је у потпуности проведена у тестној верзији PIFC апликације у ЈИР Министарства иностраних послова БиХ, коју

⁹² Упитник за ревидирани субјект и Извјештај о периодичном самооцјењивању.

⁹³ Упитник за периодично самооцјењивање и Упитник за ревидирани субјект.

⁹⁴ У тестирању PIFC апликације – дио о ИР учествовали су руководиоци ЈИР МП БиХ, руководиоци ЈИР СИПА-е и руководиоци ЈИР Парламентарне скупштине БиХ, заједно са запосленим у ЦХЈ из Одсјека за интерну ревизију.

је провело особље ЈИР МИП БиХ уз менторску подршку експерата Пројекта⁹⁵.

2.2. Попуњавање упражњених радних мјеста у јединицама за интерну ревизију:

ЦХЈ је, након усвајања Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ за 2020. годину, обавијестила надлежне институције, њих укупно седам⁹⁶, о закључцима Савјета министара БиХ (са 36. сједнице одржане 05.05.2021) о обавези запошљавања интерних ревизора. У оквиру израде Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ за 2021. годину, ЦХЈ је упутила, узмеђу осталог, и захтјев надлежним институцијама за достављање информације о реализацији наведених закључака Савјета министара БиХ.

На основу прикупљених информација о реализацији закључака Савјета министара БиХ, обавјештени смо да је у току 2021. године окончана процедура запошљавања особља интерне ревизије само у двије институције, а то су: Министарство иностраних послова БиХ и Суд БиХ. Попуњена је и позиција интерног ревизора у Дирекцији за координацију полицијских тијела, али према систематизацији која није у складу са правилником о унутрашњој организацији на који је ЦХЈ дала сагласност.

Такође, обавјештени смо и да је у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ и Министарству цивилних послова БиХ у 2021. години покренута конкурсна процедура за попуњавање позиције интерног ревизора, али иста није окончана до периода израде Извјештаја.

Закључно са 31.12.2021. године попуњено је укупно 39 систематизованих радних мјеста у јединицама интерне ревизије институција БиХ. Од укупно предвиђених 19 институција БиХ, које су обавезне⁹⁷ да успоставе јединицу интерне ревизије, до краја 2021. године укупно 10 институција је у потпуности кадровски попунило ЈИР. Институције у којима није попуњена јединица интерне ревизије су: Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, Министарство финансија и трезора БиХ, Министарство одбране БиХ, Министарство комуникација и транспорта БиХ, Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ.

У току 2020. године је и у јавном предузећу Радио-телевизија БиХ, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, успостављена ЈИР коју чине руководилац ЈИР и један интерни ревизор.

2.3. Интерна ревизија усмјерена на пружање додате вриједности у високоризичним областима:

2.3.А1. Усмјерити интерну ревизију на подручја високог ризика (регистри ризика руководства и независна процјена ЈИР) и давање препорука за рјешавање узрока ризика:

Методологијом рада интерне ревизије у институцијама БиХ дате су детаљне смјернице за припрему стратешких и годишњих планова интерне ревизије на основу процјене ризика, укључујући и детаљно појашњење начина на који интерна ревизија врши анализу ризика у поступку израде сопствене независне процјене.

⁹⁵ Пасивну улогу у пилот ревизији, у форми обуке, имало је и сљедеће особље: руководилац ЈИР СЗП, интерни ревизор ДКПТ и стручни савјетник за развој система интерне ревизије, ЦХЈ МФТ БиХ.

⁹⁶ МП, МЦП, МСТЕО, Суд БиХ, МБ, ДКПТ и БХАНСА.

⁹⁷ Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ" број 59/19)

У складу са тачком 3. новог - ажурираног Приручника за интерну ревизију у институцијама БиХ⁹⁸, као и тачком 2. претходног Приручника⁹⁹, руководилац ЈИР обавезан је, приликом сопствене независне процјене ризика на основу које припрема планове рада, анализирати ризике у пословању институције утврђене од стране руководства институције. Упутства која даје Приручник усклађена су са редослиједом радњи у PIFC апликацији и истим је, између осталог, дефинисано да је особље ЈИР обавезно преузети и анализирати регистре ризика и процјену ризика коју је сачинило руководство институције.

Приручник, такође, упућује интерну ревизију да у поступку процјене ризика користи Смјернице за управљање ризицима у институцијама БиХ које су објављене од стране ЦХЈ¹⁰⁰ и да, у сврху дефинисања примјерености и адекватности контрола и резидуалног ризика, примјењује анализу узрока ризика у складу са Смјерницама.

Очекује се да ће и PIFC апликација, након што буде стављена у употребу, додатно допринијети досљедном спровођењу прописане методологије рада интерне ревизије, како у дијелу провођења ревизорских ангажмана, тако и у процесу управљања ревизијом, што у овом конкретном случају значи да руководилац ЈИР неће моћи сачинити планове рада интерне ревизије који садрже податке о приоритетним подручјима ревидирања, а да претходно не стекне увид у попис процеса, успостављене контроле и процјену преосталог ризика, који је припремило руководство.

2.3.A2. Израдити методологију за праћење утицаја и квантификацију ефеката имплементираних препорука интерне ревизије;

У новом - ажурираном Приручнику за интерну ревизију у институцијама БиХ, у дијелу у којем је обрађена област праћења реализације препорука (тач. 7.4.2), указано је на значај и потребу праћења мјерљивих ефеката препорука, уз које се мјерљиви ефекти могу исказати.

Такође, и у PIFC апликацији, у дијелу који се односи на праћење реализације препорука, предвиђено је поље за унос податка о суми мјерљивих ефеката, збирно за све препоруке у оквиру ревизорског извјештаја које је прихватила институција.

Како би интерна ревизија била у могућности да проводи ову активност, потребно је да ревидиране организационе јединице пруже сву потребну помоћ и податке интерној ревизији, како у процесу оцјене постојећих контрола и ризика, тако и у процесу праћења имплементације препорука, јер се само кроз свеукупан приступ разматрању посљедица нежељених догађаја могу на адекватан начин утврдити финансијски и други мјерљиви ефекти препорука.

2.3.A3. Обезбиједити обуке за интерне ревизоре из области ФУК-а, које се пружају руководству и особљу институција из области ФУК-а, како би се обезбиједило да интерни ревизори буду у току са актуелностима и како би кроз свој рад могли дати допринос реализацији постављених циљева кроз додатну вриједност;

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у складу са *Планом и програмом обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2021. годину*, организовала једну тродневну у току које су обрађене обје теме из области финансијског управљања и контроле за интерне ревизоре у институцијама БиХ предвиђене Планом, те предузела и све неопходне активности како би сви интерни ревизори могли учествовати на овим обукама. Обуке су обухватиле актуелне теме предвиђене наведеним Планом, те су током истих презентовани регистри ризика - процјена ризика за стратешко планирање интерне ревизије и софтверско извјештавање о финансијском управљању и контроли у институцијама БиХ.

⁹⁸ Одлука о доношењу Приручника објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 73/21.

⁹⁹ Објављен у "Службеном гласнику БиХ" број 82/11.

¹⁰⁰ Одлука ЦХЈ МФТ БиХ, број: 03-1-02-2-273-1/20 од 21.12.2020. године.

У оквиру стратешког циља који се односи на мониторинг и извјештавања о PIFC-у "Унаприједити праћење ефективности PIFC-а од стране ЦХЈ МФТ БиХ и Савјета министара БиХ", у наставку је дат преглед мјера и активности из области интерне ревизије утврђених Стратегијом, заједно са прегледом активности које је предузела ЦХЈ на њиховој реализацији.

ОБЛАСТ 3. Акционог плана Стратегије: Мониторинг развоја и квалитета интерних финансијских контрола

3.1. Аутоматизација извјештавања о PIFC-у уз проширене изворе и алате за прикупљање података;

3.1.A1. Ревидирати питања из упитника о самопроцјени и образац за годишње извјештавање о интерној ревизији;

ЦХЈ сваке године, у оквиру припрема за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије, припрема питања за годишњи извјештај интерне ревизије која су усклађена са релевантним прописима и задацима ЦХЈ који произилазе из планских докумената, као и достигнутом степеном развоја интерне ревизије у институцијама БиХ. Питања су садржана у форми обрасца, који ЦХЈ благовремено доставља јединицама интерне ревизије у институцијама БиХ у принтаној и електронској верзији, као прилог обавјештењу о обавези достављања Годишњег извјештаја интерне ревизије.

У складу са Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ, који је ступио на снагу 01.01.2022. године, ЦХЈ ће у наредном периоду, након што буду окончане активности на инсталирању PIFC апликације, припремити и питања за Упитник за периодично самооцјењивање која ће бити доступна интерној ревизији у оквиру PIFC апликације. Овим ће бити омогућено јединицама интерне ревизије да на једнообразан начин проводе интерно оцјењивање у дијелу који се односи на периодично самооцјењивање, уз помоћ PIFC апликације која ће са једне стране обезбиједити чување унијетих података, а са друге стране олакшати примјену методологије оцјењивања која је дефинисана Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ. Форма Упитника је дефинисана у сарадњи са експертима Пројекта, на основу разматрања примјера добре праксе у овој области.

3.1.A2. Развој и инсталација софтвера за извјештавање о интерној ревизији, укључујући обуку корисника за коришћење софтвера;

Као што је претходно наведено (у оквиру тачке 2.1.A4.) у извјештајном периоду ЦХЈ је активно учествовала и пружила потребну помоћ експертима Пројекта у изради софтвера за управљање интерном ревизијом у институцијама БиХ који се реализује у оквиру Пројекта ЕУ "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3).

Особље интерне ревизије у јавном сектору БиХ имало је прилику да се упозна са начином коришћења PIFC апликације, у дијелу који се односи на интерну ревизију, кроз теоријску обуку која је организована у новембру 2021. године у оквиру Пројекта, у сарадњи три централне хармонизацијске јединице у БиХ. Додатно, и Координациони одбор ЦХЈ је у децембру 2021. године одржао обуку за интерне ревизоре у јавном сектору у БиХ током које је детаљно презентован дио о интерној ревизији у PIFC апликацији.

Поред наведених теоријских обука, у извјештајном периоду организована је и практична обука о коришћењу PIFC апликације, која је остварена у оквиру пилот ревизије која је у потпуности проведена у тестној верзији PIFC апликације у Министарству иностраних послова БиХ. Наведену практичну обуку прошло је укупно шест особа који раде на пословима интерне ревизије у

институцијама БиХ¹⁰¹.

Планирано је да се у наредном периоду, у складу са *Планом и програмом обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2022. годину* који је донијела ЦХЈ и који је објављен на веб страници Министарства финансија и трезора БиХ, у дијелу који се односи на ЦХЈ, одржи још једна обука о коришћењу PIFC апликације – модул интерна ревизија. Такође, планирано је да се у наредном периоду организује и још једна пилот ревизија – практична обука о коришћењу PIFC апликације.

Свим корисницима PIFC апликације на располагању је и Корисничко упутство које је припремила ИТ компанија, а које пружа детаљна појашњења начина коришћења појединачно сваке од функција у PIFC апликацији.

3.1.А3. Примјена софтвера за извјештавање о интерној ревизији;

Након што су окончане активности на изради и тестирању PIFC апликације, директори три централне хармонизацијске јединице потписали су, у фебруару 2022. године, Записник о одрађеним пословима и гарантом одржавању PIFC апликације са ИТ компанијом, која је израдила софтвер – PIFC апликацију. Очекује се да ће, након техничке инсталације PIFC апликације на сервер Министарства финансија и трезора БиХ, иста ставити у употребу.

3.2. Развити и имплементирати оквир за провјеру квалитета система PIFC-а од стране ЦХЈ;

3.2.А3. Развити подзаконске акте (одлука) и методологије за преглед квалитета ЈИР;

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у сарадњи са Пројектом, окончала активности на припреми *Правилника за спровођење обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине*, у оквиру којег је дефинисан и начин провођења контроле квалитета од стране ЦХЈ. Правилник је објављен Одлуком ЦХЈ МФТ БиХ о доношењу Правилника о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" број 74/21), о чему су благовремено обавјештене све јединице интерне ревизије у институцијама БиХ. Правилник је доступан на веб страници МФТ БиХ, у дијелу који се односи на ЦХЈ.

У складу са Правилником, ЦХЈ ће у овој години, након анализе годишњих извјештаја јединица интерне ревизије, донијети Годишњи план за периодични преглед квалитета активности интерне ревизије за 2023. годину.

3.2.А3. Провођење прегледа квалитета ЈИР (узорак институција);

Као што је у претходној тачки образложено (3.2.А3), начин и процедура провођења периодичног прегледа квалитета од стране ЦХЈ дефинисана је *Правилником о спровођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине* који је ступио на снагу 01.01.2022. године. У складу са одредбама Правилника, ЦХЈ је обавезна да континуирано, сваке године до 01.06, доноси годишњи план за периодични преглед квалитета активности интерне ревизије које ће бити проведене у наредној години и да о резултатима прегледа извјештава у оквиру Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ. Сходно томе, а у складу са датумом ступања на снагу Правилника, ЦХЈ ће у овој години (2022) израдити, на основу анализе годишњих извјештаја ЈИР за претходну годину, годишњи план у којем ће бити дефинисане јединице интерне ревизије у институцијама БиХ у којим ће у току 2023. године бити извршен преглед квалитета, на начин како је то утврђено Правилником.

¹⁰¹ Руководилац ЈИР МИП БиХ, два интерна ревизора у ЈИР МИП БиХ, руководилац ЈИР СЗП, интерни ревизор ДКПТ и стручни савјетник за развој система интерне ревизије, ЦХЈ.

3.2.A3. Развити подзаконске акте за екстерну процјену квалитета од независних трећих страна у ЈИР у којима достигнути степен развоја оправдава такво улагање;

У оквиру Правилника о спровођењу обезбјеђења и унапређење квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине (наведен у претходне двије тачке), који је ЦХЈ у сарадњи са Пројектом припремила и објавила у извјештајном периоду, дефинисан је и начин провођења екстерне оцјене квалитета од стране независних трећих страна.

3.3. Ојачати аналитички и координациони капацитет ЦХЈ;

3.3.A1. Развој капацитета за ЦХЈ из области управљања јавним финансијама (специјалистичка знања);

Запослени у ЦХЈ задужени за развој система интерне ревизије су и у 2021. години испунили обавезу дефинисану прописима из области континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, о чему се води евиденција у ЦХЈ.

У оквиру КПЕ за 2021. годину, запослени су учествовали и на обукама из области управљања јавним финансијама, како је то предвиђено прописима из области КПЕ и Планом и програмом обука ЦХЈ МФТ БиХ за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2021. годину.

3.3.A5. Редовна размјена информација и сарадња са руководиоцима ЈИР;

Усљед специфичних услова рада изазваних пандемијом¹⁰² у извјештајном периоду Одсјек за развој система интерне ревизије ЦХЈ је и у оваквим условима узрокованим пандемијом, током 2021. године одржао укупно 6 састанака са руководиоцима ЈИР, те наставио да пружа потребну помоћ и консултације особљу ЈИР у институцијама БиХ кроз пружање потребних информација (дописи, путем мејла, телефонским путем) и издавање тражених мишљења и сагласности.

3.3.A6. Иновирање и провођење програма обуке за ФУК;

У извјештајном периоду одржана је тродневна обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ из области ФУК-а, током које су обрађене теме дефинисане Планом и програмом обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2021. годину.

У јануару 2022. године ЦХЈ је донијела План и програм обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ за 2022. годину у којем је, такође, предвиђена обука на актуелне теме из области ФУК-а. План је објављен на веб страници МФТ БиХ, у дијелу који се односи на ЦХЈ. Са наведеним Планом благовремено су упознати сви интерни ревизори у институцијама БиХ.

3.3.A7. Редовна размјена информација са Агенцијом за државну службу БиХ и развој обука за особље задужено за ФУК и ИР на тему ризика и контрола у подручју управљања људским ресурсима и стварања предуслова за управљање базирано на учинку;

У извјештајном периоду ЦХЈ је наставила сарадњу са Агенцијом за државну службу БиХ и, у складу са релевантним прописима, благовремено предузела потребне активности како би обуке из области интерне ревизије и ФУК-а које је организовала ЦХЈ у 2021. години биле признате као обуке државних службеника за које Агенција додјељује одређени број кредита, у сврху испуњавања одредби о обавезном стручном усавршавању државних службеника.

¹⁰² Мјере у вези спречавања пандемије COVID – 19, поштовање физичке дистанце, "рад од куће" и др.

6. Реализација закључака Савјета министара БиХ

Савјет министара БиХ је, на својој 36. сједници која је одржана 05.05.2021. године, приликом упознавања са Годишњим консолидованим извјештајем интерне ревизије, донио сљедеће закључке:

1. Задужују се Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА, институције у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије, да у што краћем року предузму и окончају све потребне радње везано за усклађивање својих правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију са релевантним прописима.
2. Задужују се Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, Суд БиХ, Министарство безбједности БиХ и Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, институције у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије, а које још увијек нису у потпуности кадровски попуниле ЈИР особљем интерне ревизије, да заједно са Министарством финансија и трезора БиХ обезбједи средства и проведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2021. години.
3. Задужује се Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА у оквиру које је прописана обавеза успостављања јединице интерне ревизије да обезбједи средства и проведе процедуре запошљавања интерних ревизора у 2021. години.
4. Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије и интерни ревизори да се у обављању својих радних задатака у потпуности придржавају методологије и упутстава Централне хармонизацијске јединице МФТ БиХ и да о томе благовремено извјештавају Централну хармонизацијску јединицу МФТ БиХ.
5. Задужује се Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да методологијом за рад интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине пропише рокове за сачињавање стратешких и годишњих планова рада интерне ревизије.
6. Задужује се Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да кроз реализацију пројекта „Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини“ – (PIFC 3), који се финансира из средстава IPA програма ЕУ за Босну и Херцеговину, обезбједи апликативна софтверска рјешења која омогућавају планирање, вршење и извјештавање о процесима интерне ревизије заснована на најбољим праксама ревизије, како би се створили услови за унапређење система интерне ревизије и увођење свеобухватне контроле квалитета функције интерне ревизије у институцијама БиХ.
7. Задужују се институције БиХ и запослени у јединицама интерне ревизије да обезбједи и пруже сву неопходну подршку пројекту „Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини“ – (PIFC 3) и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ на увођењу и примјени апликативно – софтверских рјешења за интерну ревизију.
8. Задужује се Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да донесе потребне методолошке документе којим ће бити уређен начин и поступак провођења контроле квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ.
9. Задужује се Министарство финансија и трезора БиХ и Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ да овај Извјештај доставе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

ЦХЈ је, након заједничког обавјештења о усвајању наведених закључака Савјета министара БиХ, о истим упознала све институције БиХ на које се закључци односе, као и јединице интерне ревизије, како би предузеле потребне мјере и радње на њиховој реализацији.

У току припремних активности на изради Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2021. годину, ЦХЈ је тражила од институција БиХ и јединица интерне ревизије да, уз годишњи извјештај интерне ревизије, доставе и информације о реализацији напријед наведених закључака Савјета министара БиХ.

На основу информација добијених од институција БиХ и јединица интерне ревизије, те активности предузетих од стране ЦХЈ, у наставку дајемо преглед реализације напријед наведених закључака:

- (1) Од три институције БиХ, на које се односи закључак Савјета министара БиХ да у што краћем року предузму и окончају све потребне радње везано за усклађивање својих правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију са релевантним прописима, примили смо обавјештење од двије институције, које у наставку наводимо.
 - Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ је доставила обавјештење да је нацрт новог правилника о унутрашњој организацији Дирекције у завршној фази доношења и да је у јануару 2022. године, након потврђене формалне исправности правилника од стране Министарства безбједности БиХ, упућен Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, како би се уврстио на дневни ред сједнице Савјета министара БиХ ради давања сагласности.
 - Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА је обавјестила да су у току активности везано за реализацију закључака Савјета министара БиХ, о чему ће правовремено обавјестити ЦХЈ.

У току израде Извјештаја нисмо запримили одговор Министарства безбједности БиХ на допис који је ЦХЈ упутила у сврху прикупљања података о реализацији закључака Савјета министара БиХ. У оквиру података из Годишњег извјештаја интерне ревизије Министарства безбједности БиХ обавјештени смо да је Министарство безбједности БиХ припремило приједлог измена и допуна правилника о унутрашњој организацији, који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са релевантним прописима и на који је ЦХЈ дала сагласност, али да наведени приједлог правилника још није разматран на сједници Савјета министара БиХ.

- (2) Од укупно шест институција које нису у потпуности кадровски попуниле јединицу интерне ревизије и на које се односи закључак да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, осигурају средства и проведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2021. години, само је једна институција у потпуности окончала активности на кадровском попуњавању јединице интерне ревизије, а то је Суд БиХ.

Двије институције су у току 2021. године покренуле конкурсну процедуру за попуњавање позиције интерног ревизора, а то су: Министарство цивилних послова БиХ и Министарство спољне трговине и економских односа БиХ.

Двије институције требају, као предуслов за покретање конкурсне процедуре за кадровско попуњавање јединице интерне ревизије, претходно окончати активности на измени правилника о унутрашњој организацији, а то су: Министарство безбједности БиХ и Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ.

У току израде Извјештаја нисмо запримили одговор Министарства правде БиХ на допис који је ЦХЈ упутила у сврху прикупљања података о реализацији наведеног закључка Савјета министара БиХ. На основу података из Годишњег извјештаја интерне ревизије Министарства

правде БиХ обавјештени смо да нису попуњене двије позиције интерног ревизора и да је, од 02.09.2021. године, попуњена само позиција руководиоца Јединице интерне ревизије у овом Министарству.

- (3) Од Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА, на коју се односи закључак број 3. Савјета министара БиХ да је потребно да обезбједи средства и проведе процедуре запошљавања интерних ревизора у 2021. години, примили смо само уопштено обавјештење које је наведено у оквиру тачке 1, а то је да су у току активности на реализацији закључака Савјета министара БиХ о чему ће ЦХЈ бити правовремено обавјештена.
- (4) На основу годишњих извјештаја достављених од јединица интерне ревизије, обавјештени смо да сви руководиоци јединица интерне ревизије и интерни ревизори у институцијама БиХ, у обављању својих радних задатака, поштују и примјењују методологију и упутства ЦХЈ МФТ БиХ. Годишњи извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ за 2021. годину достављени су ЦХЈ МФТ БиХ благовремено.
- (5) ЦХЈ је у извјештајном периоду, у сарадњи са експертима Пројекта ЕУ PIFC 3, окончала активности на припреми новог Приручника за интерну ревизију у институцијама БиХ, који је усклађен са посљедњом верзијом Међународних стандарда за интерну ревизију. Приручник је ЦХЈ објавила Одлуком о доношењу Приручника, која је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 73/21.
У наведеном Приручнику прописани су рокови за сачињавање стратешких (трогодишњих) и годишњих планова рада интерне ревизије у институцијама БиХ. Наиме, дефинисано је да је руководилац јединице интерне ревизије обавезан припремити и доставити стратешки и годишњи план рада јединице, који се односи на наредни трогодишњи период / годину, на одобрење и потпис руководиоцу институције најкасније до 31. децембра текуће године за наредни плански период.
- (6) ЦХЈ је у протеклом периоду активно учествовала и пружила потребну помоћ експертима Пројекта у изради софтвера за управљање интерном ревизијом који ће се користити у јавном сектору БиХ, а који се реализује у оквиру Пројекта ЕУ "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3).
У другој половини 2021. године, упоредо са активностима на развоју софтвера – PIFC апликације, проведене су и активности на тестирању њене функционалности, у којим је, поред експерата Пројекта и три централне хармонизацијске јединице, било укључено и особље интерне ревизије са сва три нивоа власти у БиХ. Такође, у наведеном периоду централне хармонизацијске јединице и Координациони одбор ЦХЈ одржали су, у сарадњи са експертима Пројекта, двије обуке за интерне ревизоре у јавном сектору БиХ о начину коришћења PIFC апликације. У истом периоду, у оквиру Пројекта, проведене су и пилот ревизије у тестној верзији PIFC апликације, од којих је једна реализована у институцијама БиХ. Припремљено је и Корисничко упутство за PIFC апликацију од стране ИТ компаније која је израдила софтвер и исто ће бити доступно свим корисницима у оквиру Апликације.
Након што су окончане активности на изради и тестирању PIFC апликације, те одржане и планиране обуке на којим је упознато особље које је задужено за област ФУК-а и интерне ревизије у јавном сектору БиХ са начином коришћења Апликације, потписан је, у фебруару 2022. године, Записник о одрађеним пословима и гарантом одржавању PIFC апликације¹⁰³. У току израде овог Извјештаја, приступило се завршним активностима на стављању PIFC апликације у употребу, што подразумева инсталацију софтвера на сервере корисника

¹⁰³ Записник су потписали директори три централне хармонизацијске јединице и ИТ компанија која је израдила софтвер – PIFC апликацију.

Апликације. Ова активност се за институције БиХ реализује у сарадњи Министарства финансија и трезора БиХ и ИТ компаније.

Планирано је да се у наредном периоду, након што се PIFC апликација стави у употребу, одржи још једна обука за интерне ревизоре у институцијама БиХ о коришћењу PIFC апликације – модул интерна ревизија, те организује и још једна пилот ревизија – практична обука о коришћењу PIFC апликације.

- (7) У току 2021. године ЦХЈ је предузела потребне активности, у складу са исказаним захтјевима експерата Пројекта и ИТ компаније која је радила на изради софтвера, како би била обезбјеђена адекватна и ефикасна подршка и помоћ у изради PIFC апликације. Формирана је радна група у коју су именовани руководиоци три јединице интерне ревизије и особље Одсјека за интерну ревизију ЦХЈ, која је кроз проактиван приступ благовремено пружила сву потребну помоћ у поступку развоја и тестирања PIFC апликације. Такође, организована је, у складу са расположивим капацитетима и предвиђеном динамиком рада експерата Пројекта, и једна практична обука о коришћењу PIFC апликације – пилот ревизија, у којој је било укључено особље из три јединице интерне ревизије и ЦХЈ.

Сво особље интерне ревизије у институцијама БиХ, које је у извјештајном периоду било укључено у провођењу наведених активности, пружило је сву захтјевану помоћ и подршку на увођењу PIFC апликације у дијелу који се односи на интерну ревизију.

- (8) ЦХЈ је у извјештајном периоду, у сарадњи са Пројектом, окончала активности на припреми Правилника о спровођењу обезбјеђења и унапређење квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и исти објавила Одлуком о доношењу Правилника ("Службени гласник БиХ" број 74/21). Правилником је детаљно дефинисан начин и поступак провођења контроле квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ, у складу са Међународним стандардима за интерну ревизију и одредбама Закона о интерној ревизији институција БиХ који уређују ову област, те примјерима добре праксе.

- (9) Министарство финансија и трезора БиХ и ЦХЈ, у складу са закључцима Савјета министара БиХ, доставили су Парламентарној скупштини БиХ Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2020. годину.

Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ разматрао је и усвојио Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2020. годину на 22. сједници одржаној 07.07.2021. године, а Дом народа Парламентарне скупштине БиХ на 21. сједници, одржаној 24.03.2022. године.

Број: 02-1-16-7-13-23/22

Сарајево, 28.03.2022. године

ДИРЕКТОР

Ранко Шакота